

Vliv sociálních sítí na rozvoj osobnosti

Diplomová práce

Studijní program:

M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor:

Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Autor práce:

Petra Tomková

Vedoucí práce:

PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Zadání diplomové práce

Vliv sociálních sítí na rozvoj osobnosti

Jméno a příjmení: **Petra Tomková**
Osobní číslo: P14000521
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Zadávací katedra: Katedra primárního vzdělávání
Akademický rok: **2015/2016**

Zásady pro vypracování:

Cíl :

Zjistit, do jaké míry a k jakým účelům žáci ZŠ využívají sociální sítě.

Zjistit, jaké jsou postoje žáků a jejich rodičů k aktivitám v sociálních sítích.

Na základě těchto zjištění zhodnotit potenciál internetových sociálních sítí ve vztahu k výchově.

Postup :

Prostudování odborné literatury a dostupných informačních zdrojů.

Objasnění problematiky sociálních sítí a jejich vlivu na rozvoj osobnosti dítěte.

Příprava, realizace a vyhodnocení výzkumu.

Zhodnocení vztahu mezi aktivitami v sociálních sítích a výchovou.

Metody výzkumu :

Dotazníky pro žáky 3. až 5. ročníků a pro rodiče.

Strukturované rozhovory.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

SKUTIL, Martin. Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 254 s. ISBN 978-80-7367-778-7.
TRÁVNÍČEK, Jiří. Čtenáři a interneti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010). Vyd. 1. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.
BURDOVÁ, Eva a Jan TRAXLER. Bezpečně na internetu. Vyd. 1. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), 2014, 43 s. ISBN 978-80-904864-9-2.
ŠEVČÍKOVÁ, Anna. Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014, 183 s. ISBN 978-80-210-7527-6.

Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce: 6. listopadu 2015
Předpokládaný termín odevzdání: 20. dubna 2017

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 23. listopadu 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

10. dubna 2020

Petra Tomková

Poděkování

Mé poděkování patří PaedDr. Jitce Jursové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Lence Salátové za pomoc při gramatické kontrole textu.

ANOTACE

Diplomová práce pojednává o problematice sociálních sítí a jejich kladných i záporných stránkách. V teoretické části podrobně přibližuje české i zahraniční sociální sítě s výčtem těch nejvíce používaných jedinci školního věku. Další informace zmíněné v textu jsou o výhodách a nebezpečí, které mohou sociální sítě představovat. V práci lze najít také kapitulu o vývojové psychologii a její hlavní mezníky. Praktická část zahrnuje dotazníky s odpověďmi na otázky, do jaké míry a jak často žáci sociální sítě využívají.

Klíčová slova: Bezpečné používání sociálních sítí, hrozby a nebezpečí, kognitivní vývoj, psychický vývoj, psychosociální vývoj, sociální síť, vývojová psychologie

ABSTRACT

The thesis deals with the issue of social networks and their positive and negative aspects. The theoretical part describes in detail Czech and foreign social networks, listing the most used individuals of school age. The additional information mentioned in the text is about the benefits and dangers that social networks can pose. There is also a chapter on developmental psychology and its main milestones. The practical part includes questionnaires with answers to questions to what extent and how often pupils use social networks.

Keywords: Cognitive development, developmental psychology, psychological development, psychosocial development, safe use of social networks, social network, threats and dangers

Obsah

ÚVOD	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	12
1.1 Historie sociálních sítí.....	13
1.2 Bezpečné používání sociálních sítí	14
1.2.1 Prevence ve školském prostředí.....	16
1.3 Využití sociálních sítí službami	16
1.4 NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ SÍTĚ V ČR.....	18
1.4.1 Lide.cz.....	18
1.4.2 Spoluzaci.cz	19
1.4.3 Libimseti.cz.....	19
1.5 ZAHRANIČNÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	20
1.5.1 Facebook	20
1.5.2 Instagram.....	22
1.5.3 YouTube	22
1.5.4 Twitter.....	24
1.6 DALŠÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	26
1.6.1 Snapchat.....	26
1.6.2 Google+.....	26
1.6.3 LinkedIn	26
1.6.4 Myspace	27
1.6.5 TikTok.....	27
1.7 VÝHODY A POZITIVNÍ VLIVY SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	27
1.7.1 Pozitivní vlivy	28
1.7.2 Negativní vlivy sociálních sítí působících na psychiku	31
1.7.3 Hrozby.....	33
1.7.4 Nebezpečí číhající na sociálních sítích	33
2 VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE	44
2.1 EMOČNÍ VÝVOJ A SOCIALIZACE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	44
PRAKTICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE	49
3 Provedení praktické části a její vyhodnocení.....	49
3.1 Cíle praktické části.....	49
3.2 Metody výzkumu	49

3.3	Respondenti.....	50
3.4	Výsledky výzkumného šetření.....	50
3.5	Závěry a diskuze z výzkumu.....	64
ZÁVĚR		75
SEZNAM LITERATURY		77
SEZNAM PŘÍLOH		82
PŘÍLOHY		83

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdíly mezi kyberšikanou a šikanou.....	36
Tabulka 2: Přehled zkoumaných tříd.....	50
Tabulka 3: Počet žáků podle pohlaví dle jednotlivých tříd	51
Tabulka 4: Čas na sociálních sítích	52
Tabulka 5: Vymezený čas na sociálních sítích od rodičů.....	52
Tabulka 6: Nejčastější činnost na Facebooku.....	53
Tabulka 7: Nejčastější činnost na Instagramu	54
Tabulka 8: Rodiče a jejich vědomí o videích na YouTube	56
Tabulka 9: Postup při žádosti o přátelství cizím člověkem.....	57
Tabulka 10: Představa o neznámém příteli.....	57
Tabulka 11: Posílání fotek neznámému příteli	58
Tabulka 12: Setkání s neznámým přítelem	59
Tabulka 13: Naléhání neznámého přítele	59
Tabulka 14: Zkušenosti s nepříjemnou situací	60
Tabulka 15: Způsob pomoci kamarádovi	61
Tabulka 16: Konkrétní důvody návštěvy sociálních sítí	62

Seznam grafů

Graf 1: Využití sociálních sítí českými dětmi podle věku.....	13
Graf 2: Zkušenost českých dětí se sextingem.....	42
Graf 3: Konkrétní sociální sítě	51
Graf 4: Konkrétní videa na YouTube	55
Graf 5: Povolené a zakázané aplikace rodiči.....	63
Graf 6: Konkrétní činnosti na Instagramu	64

ÚVOD

Cíl práce

Zjistit, do jaké míry a k jakým účelům žáci ZŠ využívají sociální sítě.

Zjistit, jaké jsou postoje žáků a jejich rodičů k aktivitám na sociálních sítích.

Na základě těchto zjištění zhodnotit potenciál internetových sociálních sítí ve vztahu k výchově.

Cílem mé práce je prozkoumat a hlouběji probádat problematiku žáků základních škol, konkrétně využívání sociálních sítí a jejich pozitivní či negativní dopad na ně. Zaměřím se na skupinu ve věku 9-12 let, a to z důvodu toho, že učím na základní škole a s těmito dětmi jsem každodenně v kontaktu. Předpokládám, že mladší věková skupina se se sociálními sítěmi setkává taktéž, ale ne v takové míře a v takovém rozsahu jako výše zmiňovaná. Výzkumnou otázkou je míra využití sociálních sítí a záměr, se kterým se tato skupina na sociální sítě přihlašuje.

Moje práce se zabývá tématem, které se nese dnešní dobou – světem internetu a sociálních sítí. Toto téma jsem si zvolila, protože i já jsem aktivní uživatel několika sociálních sítí a zároveň jsem majitelka e-shopu v doméně, která nabízí interaktivní hračky a hry pro děti od nejtěplejšího věku.

Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V první kapitole vycházím z historie a obecného využití sociálních sítí. Hlouběji se snažím přiblížit nejčastěji používané české i zahraniční sociální sítě, s výpočtem těch nejznámějších. Dále se snažím poukázat na možná rizika, která může jejich používání přinášet, ale zároveň obeznámit s jistými výhodami, které lze využívat nejen při školní práci, ale také během osobního života a vlastního vzrůstu.

Druhou kapitolu věnuji sebepojetí a sebehodnocení jedinců mladšího školního věku, vývoji a jeho činitelům, který je ovlivněn prostředím, ve kterém se vyskytuje.

Do praktické části jsem zahrnula výzkum, abych zjistila, do jaké míry žáci ZŠ sociální sítě používají a s jakým záměrem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální síť, **společenská síť** nebo **komunitní síť** je služba na internetu, která registrovaným členům umožňuje si vytvářet osobní (či firemní) veřejný či částečně veřejný profil, komunikovat spolu, sdílet informace, fotografie, videa, provozovat chat a další aktivity. Někdy se za sociální síť považují i internetová diskusní fóra, kde si uživatelé vyměňují názory a poznatky na vybraná témata (těhotenství, automobily, finanční poradenství, apod.). Komunikace mezi uživateli sociálních sítí může probíhat buď soukromě mezi dvěma uživateli, nebo (nejčastěji) hromadně mezi uživatelem a skupinou s ním propojených dalších uživatelů. Pojmenování pochází ze sociologického pojmu sociální síť – skupina lidí, která spolu udržuje komunikaci různými prostředky. (<http://www.wikipedia.org>)

V létě roku 2009 byly sociální sítě (uváděné někdy pod zkratkou SNS – *Social Networking Sites*) mezi mladými lidmi nejnovějším a v některých zemích nejvíce používaným komunikačním nástrojem (Subrahmanyam, Reich, Weachter, Espinoza, 2008). Sociální sítě se používají především pro komunikaci a sebereprezentaci jejich uživatelů, přičemž jednotlivé „profily“ (tedy vytvořené registrace) lze propojovat mezi tzv. „přáteli“¹, je možné vytvářet různé skupiny, do cizích skupin se přidávat, přidávat také své vlastní fotky, sledovat a komentovat fotky přátel a posílat si vzkazy prostřednictvím zabudovaného „messengeru“, tedy programem za tímto účelem vytvořeným.

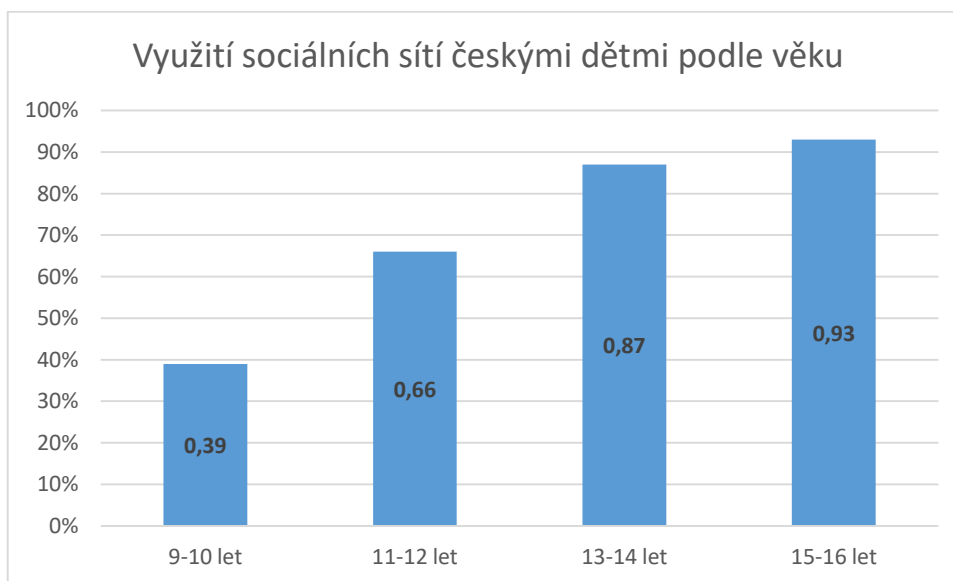
Z dat EU Kids Online II vyplývá, že celkem 72 % českých dětí ve věku 9-16 let mají profil na sociálních sítích, přičemž asi čtvrtina dětí má na sociální síti 100 a více „přátel“. Typickým představitelem sociálních sítí je dnes právě Facebook nebo Instagram, ale z českých serverů např. Lide.cz, který slouží k podobným účelům. Z hlediska srovnání v rámci EU jsou české děti nadprůměrnými uživateli sociálních sítí, 72 % českých mladých používajících sociální sítě nás staví na šesté místo v Evropě (ve srovnání 25 zemí EU Kids Online II), což je vysoko nad evropským průměrem, který je 59 %.

Již v roce 2014 používalo sociální sítě podle šetření Ševčíkové (Ševčíková a kol. 2014, s. 23-24) 39 % dětí mladšího školního věku, což je však velmi vysoké číslo vzhledem k tomu, že Facebook má minimální věkový limit 13 let. Mladší děti však za tímto účelem lžou o svém věku a uvádí svůj věk vyšší, než je. Starší děti používají sociální sítě výrazně

---

¹ „přítel“ – „friend“ je termín převzatý z nejrozšířenější sociální sítě Facebook

častěji než mladší, a jsou tak více vystavené rizikům, která plynou z používání sociálních sítí.

Graf 1: Využití sociálních sítí českými dětmi podle věku

Zdroj: Ševčíková a kol., 2014

1.1 Historie sociálních sítí

V polovině 90. let se objevily první náznaky vzniku sociálních sítí. Nejprve se jednalo o programy studentů umožňující komunikaci na univerzitě a s rodinou. Většina z těchto programů zanikla, ale i přesto představovaly pokrokovou myšlenku, která se však objevila v nesprávnou dobu. Na konci 90. let byl totiž počet uživatelů internetu velmi nízký. Mezi prvotní počiny v této oblasti patří například TheGlobe.com nebo Sixdegrees.com, jejíž vznik je datován na rok 1997. Zakladatelem byl právník a finanční analytik Andrew Weinreich.

První propojení reálných přátel na internetu poskytla sociální síť Friendster.com v roce 2002. Počet uživatelů této základní sociální sítě vzrostl na 3 miliony během prvních tří měsíců po zavedení.

V roce 2003 vznikl MySpace. Jednalo se o napodobeninu Friendster.com. Sociální síť MySpace patří společnosti News Corporation, kterou vlastní Rupert Murdoch. Jednalo se o první sociální síť podporující internetový marketing. MySpace byl vytvořen za pouhých 10 dní.

V současném roce jako MySpace vznikla i profesní sociální síť LinkedIn, která podporuje trh práce (tzn. kariéru, pracovní místa, vzdělání).

V roce 2004 vznikl Facebook. V prvopočátku sloužil Facebook jako program, který propojoval a podporoval komunikaci mezi vysokoškoláky Harvardu. K této sociální síti se během měsíce přihlásila více než polovina z 19 500 studentů. V současné době Facebook slouží jako platforma pro vytváření osobních, firemních a skupinových profilů. V roce 2006 byl prvně spuštěn Twitter, který slouží především pro mikroblogy.

Nejmladší sociální síť je Google+, která patří společnosti Google. Tato sociální síť byla spuštěna letos v létě. Google+ spojuje veškeré služby poskytované společností Google, tedy YouTube, Picasa, email. (<http://ibm.com>)

1.2 Bezpečné používání sociálních sítí

Existuje mnoho způsobů, kterými vás mohou lidé na internetu podvést, okrást nebo zneužít. Internet jako takový je bezpečný, nebezpeční jsou na něm jen lidé. Mnozí lidé žijí v přesvědčení, že k ochraně na internetu postačí dlouhé heslo, nainstalovaný antivir a bezpečné připojení z domova. Sociální inženýři nevyužívají hrubou sílu k dosažení svého cíle, jejich útok je sofistikovaný a má několik fází. Neplýtvají úsilím a nesnaží se prolomit heslo přes útok, protože vědí, že daleko jednodušší je zeptat se na něj přímo oběti. (Kožíšek, 2016, s. 36)

V oblasti prevence kriminality patří Česká republika mezi špičky v rámci Evropy. Vzniká zde celá řada výborných projektů, které se zabývají různými tématy a vzděláváním všech skupin uživatelů, počínaje dětmi až po seniory. Mnohé projekty vznikají přímo na školách a vštěpují dětem správné chování nejen v reálném světě, ale i v tom virtuálním.

Jak uvádí Kožíšek (2016, s. 144-152) jeden z projektů, který původně vznikl jako doplňková aktivita sociální sítě Lide.cz, byl **Seznam se bezpečně!** (www.seznamsebezpecne.cz). Za úkol bylo informovat uživatele o rizicích seznamování nebo komunikaci s neznámými lidmi. Na tento projekt navazují odborné konference, vzdělávání učitelů a žáků a další aktivity. Hlavním úkolem celého projektu je popularizace vážných internetových témat. Proto vznikla společně se studiem Ypsilon divadelní verze projektu s názvem #jsi_user. Prostřednictvím dramatizace je možné dětské i dospělé uživatele nejen pobavit, ale také jim zábavnou formou předat informace o rizicích internetových závislostí tak, aby jim porozuměli.

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého realizuje národní certifikovaný projekt **E-bezpečí** (www.e-bezpeci.cz). Tento projekt je zaměřený na nespécifickou primární prevenci v oblasti rizik spojených

s elektronickou komunikací. Kromě prevence uskutečňované především formou terénní edukace se zabývá také výzkumem, poradenstvím a intervencí v dané oblasti. Primární cílovou skupinou tohoto projektu představují děti, protože jsou to právě ony, které mohou být těmito jevům vystaveny nejvíce, také potenciální dopad na ně by mohl být největší.

Dalším z projektů, který vznikl s cílem ukázat mnohá rizika spojená s používáním internetu a také způsoby, jak se jim účinně bránit, je Bezpečný internet.cz (www.bezpecnyinternet.cz). Oslovuje různé cílové skupiny uživatelů a na názorných příkladech pomáhá vytvářet správné návyky internetové bezpečnosti. Projekt není vázán na produkty žádných společností a zcela zdarma poskytuje rady, návody i zkušenosti provozovatelů nejnavštěvovanějších internetových služeb.

Sdružení **Linka bezpečí** (www.linkabezpeci.cz) bylo založeno za účelem pomoci dětem a mladým lidem nejen v jejich obtížných životních situacích, ale i při jejich každodenních starostech a problémech. Linku lze vytočit z mobilního telefonu i z pevné linky non-stop a bezplatně. Existuje také Chat Linky bezpečí, který je otevřen každý den od 15 do 19 hodin, o víkendech navíc od 9 do 13 hodin.

Dětské krizové centrum je odborné pracoviště psychosociální pomoci specializované na problematiku dětí týraných, zneužívaných a zanedbávaných či jinak traumatizovaných. Vedle ambulantních služeb provozuje také telefonickou Linku důvěry a dále poskytují internetové poradenství (problem@ditekrize.cz), chat (www.elinka.cz) a skype ([ld_dkc](https://www.skype.com)). Všechny služby jsou určeny dětem i dospělým v celé České republice.

Bezodkladná kombinovaná pomoc Bílého kruhu bezpečí (www.bkb.cz) obětem kriminality zahrnuje:

- poskytování poradenství;
- sociální poradenství;
- psychologické poradenství;
- praktické rady a informace.

Pomoc v Bílém kruhu bezpečí poskytují odborně způsobilí poradci, především právníci, psychologové a sociální pracovníci.

Od těchto specialistů můžeme očekávat například:

- poskytnutí bezpečného prostoru a podpory při ventilaci emocí (stud, ponížení, lítost, hněv, zármutek aj.);
- zmapování individuální situace, utřídění cílů a problémů;

- pomoc při hledání strategií (krátkodobých i dlouhodobých);
- znovuoobnovení pocitu bezpečí;
- prověření základních potřeb (zdraví, bydlení, finance, zaměstnání aj.);
- informování o navazujících službách, event. doporučení nebo zprostředkování takové služby;
- nabídku nadstandartních služeb Bílého kruhu bezpečí v mimořádně závažných případech.

1.2.1 Prevence ve školském prostředí

Škola jako profesionální instituce zabezpečuje realizaci prevence, především primární, a protože je problémové, resp. rizikové chování žáků rozšířené, tak i sekundární prevence. V oblasti prevence rizik vyplývajících z používání moderních technologií u žáků základních a středních škol je na školách potřebné informovat je formou přiměřenou jejich věku o rizicích vyplývajících z používání moderních technologií a organizovat poutavé preventivní akce k danému tématu, např. při příležitosti **Dne bezpečného internetu**. Je potřeba naučit žáky chránit si svou identitu a zdůrazňovat nebezpečí osobních setkání se známými z internetu a nutnost dodržování zásady nepokračovat v komunikaci se sexuálním podtextem. Preventivními aktivitami je nutné zvyšovat vzdělanost a povědomí mladých lidí, aby se dokázali bránit různým technikám manipulace.

Preventivní činnost musí být systematická práce realizovaná po dobu celého školního roku, i u žáků prvního stupně základní školy adekvátními a věku přiměřenými formami a metodami. Preventivní aktivity se často zintenzivní v období puberty, tedy na druhém stupni, což je samozřejmě pozdě. V souvislosti s prevencí můžeme poukázat i na úlohu mediální výchovy, jejímž hlavním cílem je podporovat věku přiměřené zodpovědné využívání médií a rozvíjet kritické postoje ve vztahu k mediálním obsahům. Není vhodné realizovat ve školách neefektivní formy prevence, jako např. masové preventivní akce, kde žákům chybí možnost se vyjádřit, nezajímavé preventivní aktivity, kde se opakují známé informace a realizují se formou monologu bez aktivního zapojení adresátů preventivních snah apod. Neúčinné je i promítání filmů bez toho, aby následovala diskuse či rozhovor v malých skupinách. (Kaderka, 2018, s. 36-37)

1.3 Využití sociálních sítí službami

Přestože sociální sítě byly původně založeny, aby sloužily lidem, řada firem již zjistila, že se jim otevřel nový komunikační kanál se svými zákazníky. Firmy přistupují

k sociálním sítím různými způsoby. Jedni je nepovažují za důležité pro svůj business², a tudíž neinvestují úsilí do vybudování svých profilů. Druzí investují omezené úsilí, vytvoří si profil firmy na sociální síti, případně pozorují, co o nich další uživatelé říkají. A třetí skupina firem se na sociální síti či sítích naplno věnuje komunikaci se svými zákazníky či potenciálními zaměstnanci. Obecně se zdá, že sociální sítě dávají do rukou zákazníků firem silný nástroj na projevení svých názorů, a proto stále více firem se přinejmenším snaží citlivě monitorovat dění na sociálních sítích, které se týká jejich značky. Příkladem může být příběh zpěváka a kytaristy Dava Carrola, který cestoval s leteckou společností United Airlines (USA). Během přepravy došlo k poškození jeho kytary, ale letecká společnost odmítla uznat reklamaci. Zpěvák po několika marných pokusech dovolat se svých práv ztvárnil píseň a videoklip „United breaks guitars“³, který zveřejnil na serveru YouTube. Během krátké doby video zhlédlo přes 10 miliónů diváků a náhlá negativní popularita donutila společnost United k tomu, aby škodu uhradila.

Možnosti využití sociálních sítí pro firmy jsou následující:

- **Profil a novinky** – v podstatě stránka se základními informacemi. Firma tímto způsobem zveřejňuje novinky o své činnosti, podobně jako to dělá na svých webových stránkách nebo v tisku;
- **Společenská odpovědnost** – firma používá sociální síť k propagaci a provozu svých charitativních iniciativ, na které je v tradičních médiích málo prostoru. Sociální síť umožňuje zapojení širokého spektra příznivců;
- **Hry** – firmy organizují různé hry pro zábavu, ale i vzdělání svých zákazníků, např. banky mohou představovat hry, ve které se lidé učí hospodařit s penězi či mohou organizovat fiktivní obchodování s cennými papíry;
- **Zákaznický servis** – firma využívá sociální síť jako další kanál, kterým umožňuje zákazníkům, aby pokládali své dotazy a požadavky. Odpovědi na nejčastější otázky pak slouží i ostatním uživatelům/zákazníkům;
- **Monitoring a aktivní komunikace** – firma může pomocí specializovaných nástrojů hromadně sledovat, co o ní ostatní uživatelé říkají a zdali jsou tyto zmínky pozitivní či negativní. Ve vybraných případech (zejména těch negativních zmínek) může firma uživatele napřímo oslovit a pokusit se změnit jeho názor na firmu v pozitivní;
- **Prodej** – Facebook je první sociální síť, na které si firmy mohou zřizovat plnohodnotný eShop. Facebook má dokonce připraven svůj vlastní platební nástroj *Facebook Credits*, kterým lze hradit zboží či služby. (www.wikipedia.org)

---

² Business = obchod

³ V předkladu „United rozbíjí kytary“

1.4 NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ SÍTĚ V ČR

Eckertová (2013) ve své knize uvádí, že z českých sociálních sítí je stále nejpoužívanější server **Lide.cz** (www.lide.cz a 900 tisíc návštěvníků) a **Spoluzaci.cz** (www.spoluzaci.cz a 700 tisíc), kteří v roce 2018 zanikli. Sociální sítě ve velké míře nahrazují původní komunikaci mailem, telefonem či SMS. Ve velké míře nahrazují i Skype (který nahradil dříve hojně používané ICQ – viz. níže). Ten zůstává využíván hlavně tam, kde lze komunikovat i s použitím kamery a nejde jenom o textovou nebo čistě hlasovou komunikaci. Zmínění Spoluzaci.cz zůstávají populární mezi staršími uživateli hlavně proto, že na rozdíl od klasických sociálních sítí jsou postavení na vytváření tříd se spolužáky podle toho, kde a kdy studovali.

Doplácí na to poklesem návštěvnosti, stejně jako další zmíněná služba **Libimseti.cz** (www.libimseti.cz). U té je dobré vědět, že postupně získala spíše charakter seznamky než sociální sítě. Pokud ji budou používat děti a mládež, vyplatí se sledovat, aby její využití nepřerostlo přes přijatelnou mez – hlavně, co se fotografického obsahu týče. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 26-29)

Právě o výše vypsanych se zmíním podrobněji v následujících kapitolách.

1.4.1 Lide.cz

Webové stránky provozované portálem Seznam.cz, nabízející internetovou seznamku a chat. (<http://wikipedia.org>) Lidé je ryze česká sociální síť, kterou využívá několik stovek tisíc lidí převážně z České republiky. Lidé jsou podporováni největším českým portálem Seznam a i díky tomu si stále udržují stabilně vysokou návštěvnost i přes růst konkurenčního Facebooku.

Podstata sítě Lidé

Na Lidech si mohou uživatelé vytvořit a vyplnit svůj profil, nahrát na něj fotky a videa a komunikovat s ostatními uživateli. Ke komunikaci slouží systém vzkazů, které mohou být nejen textové, ale i hlasové, dále diskuze, která pokrývá široké spektrum nejrůznějších témat, uživatelská nástěnka, kam si lidé nejčastěji posílají různé vtipné obrázky, videa a případně i písničky (což je ovšem poněkud nepraktické a neohleduplné) a samozřejmě chat s místnostmi, které se zaměřují jak na geografické lokality, tak na různé zájmy a koníčky. (www.socialnisite.123abc.cz)

1.4.2 Spoluzaci.cz

Internetový komunitní server (ukončen 2. 9. 2018) provozovaný serverem Seznam.cz sdružující současné a bývalé spolužáky ze škol v rámci celé České republiky, počínaje od základních až po vysoké. Služba byla členěna dle jednotlivých tříd jednotlivých škol a uživatelům tak umožňovala nepřetržitý kontakt a výměnu informací mezi svými spolužáky. Stránky byly založeny v roce 1999 a jejich provoz byl ukončen v roce 2018.

Princip hledání spolužáků

Školy byly tříděny podle měst a jejich částí, ve kterých se nacházejí. Zde mohl uživatel najít svou školu a následně třídu, popřípadě svou třídu založit, pokud zde nebyla. Další možností bylo využití rozšířeného vyhledávání podle jmen spolužáků, kde bylo možné zadat jméno spolužáka, okres a rok ukončení školy. Po nalezení své třídy do ní mohl uživatel vstoupit buď na základě kontrolní otázky (např. jméno třídní učitelky, či podobně) nebo žádostí o vstup do třídy zaslano správcí třídy.

Historie

Majoritní podíl serveru Spoluzaci.cz získal Seznam.cz mezi lety 2004 a 2005 od společnosti InternetPb.cz, která jej vytvořila v roce 1999. Seznam.cz změnil jeho design a začlenil ho jako další komunitní službu vedle Lide.cz a dalších.

Zastavení provozu služby bylo ohlášeno na 24. května 2018, tedy den před začátkem platnosti Obecného nařízení o ochraně osobních údajů, s nímž by se služba těžko vyrovnávala. Dalším důvodem pro ukončení provozu byl od roku 2015 dlouhodobě klesající zájem uživatelů, kteří upřednostňují jiné sociální sítě. Definitivně byla služba vypnuta 2. září 2018. (www.wikipedia.org)

1.4.3 Libimseti.cz

Internetový zábavní portál, který je zaměřen zejména na službu seznamky s ostatními uživateli. Vedle toho nabízí například hodnocení fotografií, diskuzní fóra, chat, blogy, horoskopy a vlastní magazín Magazín.cz. Portál je vzdáleně podobný americkému projektu MySpace. Největší popularity dosáhl web v roce 2008, kdy činila návštěvnost 270 tisíc unikátních uživatelů denně. V dalších letech popularita klesala hlavně v důsledku nárůstu popularity Facebooku.

LibimsetiLife

Pod vizitkou LibimsetiLife tento server pořádá seznamovací párty ve větších českých městech. Na těchto akcích pak mají uživatelé pomocí jmenovek možnost poznat své virtuální přátele osobně. Je zde možnost *certifikací*, zakoupení reklamních předmětů a dalších interaktivních činností. (www.wikipedia.org)

1.5 ZAHRANIČNÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální sítě se začaly rozvíjet už v polovině 90. let minulého století v USA. Byly to sítě, kterými mezi sebou komunikovali hlavně studenti. Už v nich se objevily stránky s prvními profily a skupiny přátel. Tyto sítě vydláždily cestu těm dnešním, mezi které patří **Facebook**, **MySpace**, **LinkedIn** a další.

Dnešní sociální sítě jsou skutečným fenoménem. Mají milióny členů a už se neomezují jen na studenty, i když jich je stále téměř polovina. Některé sítě jsou konkrétněji zaměřené, například LinkedIn je typem sociální sítě, kde se „scházejí“ různé profese. (Kulhánková, Čamek, 2010, s. 9).

Na fotografiích jsou postavené sociální sítě jako **Instagram** (www.instagram.com) či **Pinterest** (www.pinterest.com), u nás masově používané nejsou. Charakterem jsou odlišné od výše uvedených – mj. tím, že hlavní roli v nich hrají fotografie. A v případě Instagramu se vše odehrává pouze na mobilních telefonech. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 28)

NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ ZE ZAHRANIČÍ

1.5.1 Facebook

Sociální síť Facebook je ve světě nejpoužívanější a nejznámější sociální síť, která je vyhledávána nejrůznějšími skupinami lidí v každém věku. Hlavní myšlenkou je propojení přátel a jejich vzájemným sdílením zážitků, informací, fotografií a videí. Facebook může sloužit také jako rychlý komunikační prostředek mezi lidmi, uživatelé zde mohou tvořit zájmové skupiny, vytvářet a plánovat společenské události a mnohé další. (Kulhánková a Čamek, 2010)

Stručná historie Facebooku

Než se jedna z nejpoužívanějších sociálních sítí dostala do veřejného světa, měla své začátky na nejprestižnější americké univerzitě Harvard ve Spojených státech. Mark Zuckerberg, jeden ze zakladatelů Facebooku, spustil první verzi stránek dne 4. února 2004. Původní záměr byl, že tato aplikace bude sloužit pouze pro studenty a profesory Harvardské univerzity. Zanedlouho se rozšířila na další univerzity, kde stále fungovala pouze mezi studenty a profesory. Největší zlom nastal v roce 2006, kdy se Facebook dostal mimo univerzity a byl zpřístupněn světové veřejnosti. (Princlík, 2013)

Samotný název Facebook vznikl z papírových letáků **Facebooks**, které před samotným založením sítě dostávali studenti prvních ročníků k lepšímu navazování vzájemných kontaktů na nové univerzitní půdě. (Blažek, 2016-2017) Dodnes myšlenka zůstala stejná, „cílem Facebooku je umožnit lidem spojit se, sdílet informace a učinit svět otevřenějším a propojenějším“.

Děti a Facebook

Dle posledních statistických údajů má Facebook 2,1 miliardu uživatelů. (Václavík, 2018) Nemalou část uživatelů tvoří děti. Podle facebookových pravidel si může založit profil na Facebooku každý, kdo dosáhl 13 let věku, ale v běžném životě je skutečnost zcela jiná. Na Facebooku je často vidět, že profil mají založený jedinci, kteří jsou daleko pod hranicí dovoleného věku. Nabízí se otázka, jak je vůbec možné, že děti mladší 13 let pobývají a aktivně působí v prostorách Facebooku. (Filipová, 2013)

V dnešní době, kdy sociální sítě hýbou světem, jsou stále lákavější pro děti mladšího školního věku. Důvodů to má hned několik. Nejčastějším důvodem jsou spolužáci, kteří pomocí facebookového profilu komunikují nebo udržují kontakt se svými kamarády. Dalším lákadlem je sdílení fotografií a videí, které si mohou dále vzájemně komentovat nebo „lajkovat“. Velkou motivací bývá seznamování a získávání nových přátel. Často pak platí, že čím více má uživatel přátel, tím více bývá populární v očích svých spolužáků. Účet na Facebooku je pro některé děti nezbytný, protože je to móda a trend dnešní doby. (Kopecký, 2015) Těch důvodů, proč děti zakládají profily, může být mnohem více. Je třeba brát na vědomí, že děti mladšího školního věku, ač nemají žádné technické problémy, nejsou sociálně vyvráté a těžko mohou čelit rizikům, které na ně, nejen na Facebooku, číhají.

1.5.2 Instagram

Sociální síť, kterou lze bezplatně stáhnout do různých mobilních systémů, jako je např. Android, iOS Apple nebo Windows Phone. Instagram je zaměřený na sdílení fotografií a videí se svými sledujícími nebo utvořeným okruhem přátel. Instagram dále nabízí fotografie a videa ostatních sledujících nebo svých přátel komentovat, lajkovat nebo pouze prohlížet.

Stručná historie Instagramu

Předchůdce Instagramu byla aplikace Burbn, kterou vymyslel a spustil Kevin Systrom. Byla to aplikace, která dávala možnost sdílet svoji polohu místa, a umožnit tak ostatním uživatelům informaci, kde se sledovaná osoba nachází. Díky tomuto prvnímu projektu dostal Kevin Systrom dotaci ve výši 500 000 dolarů. V tu dobu už spolupracoval s Mikem Kriegerem a získaná dotace byla dobrým základem k vytvoření nové aplikace – Instagramu. První verze Instagramu byla velmi komplikovaná, jelikož propojovala několik funkcí najednou, především funkce z aplikace Burbn, což za nedlouho dostalo zjištění, že aplikace, která kombinuje mnoho odlišných funkcí, neměla šanci na velký úspěch. Pro uživatele byla velmi matoucí a komplikovaná. Po dalších nepovedených prototypch se spoluzakladatelé domluvili, že odstraní veškeré funkce, kromě jedné - funkce sdílení a nahrávání fotografií. Tímto rozhodnutím dostala aplikace název Instagram a v roce 2010 byla oficiálně nabídnuta veřejnosti k volnému stažení. Brzy se ukázalo, že se Instagram stal nejstahovanější foto aplikací. V roce 2012 Instagram koupil za jednu miliardu dolarů Mark Zuckerberg, zakladatel Facebooku. (Ptáček, 2015)

Děti ve světě Instagramu

Instagram patří nejen mezi dospělými, ale i mezi dětmi jednou z nejvyhledávanější sociálních sítí. Zaměřuje se hlavně na vyhledávání a sdílení fotografií různého směru. V dnešní době vlastní skoro každé dítě chytrý mobilní telefon, proto není problém si tuto aplikaci stáhnout, jelikož Instagram je volně ke stažení. Věková hranice pro založení účtu na Instagramu je stejná jako u Facebooku, a to 13 let. (Instagram, 2018)

1.5.3 YouTube

Sociální síť, která se zaměřuje na sdílení videosouborů. Každý návštěvník, který navštíví stránku YouTube, má možnost bezplatně vyhledávat a sledovat videa. YouTube nabízí

možnost registrace, která přináší registrovanému uživateli další možnosti, než jen videa sledovat. Návštěvník, který se zaregistruje, má právo nahrávat videa, dále může jakákoliv videa komentovat, hodnotit a sdílet.

YouTube je celosvětově **nejvyhledávanější sociální síť**. Má přes miliardu uživatelů, kteří videa sledují, nahrávají, sdílejí a komentují. Každý den je zhlédnuto okolo 5 miliard videí. YouTube je tak populární server, že funguje ve více jak 88 zemích v místní verzi a je přeložena do 79 jazyků. (Mižiková, 2017) Dle statistik z roku 2017 se v ČR měsíčně připojí na YouTube přes 5 milionů diváků a zhlédne téměř 2 miliardy videí. (Smrž, 2017)

Stručná historie YouTube

V květnu 2005 počítačová nadšenci Chad Hurley, Steve Chen a Jawed Karim, zaměstnanci společnosti PayPal, spustili zkušební verzi a v listopadu téhož roku se server stal plně funkční. První video s názvem „Me at the zoo“, které na server uložil jeden ze spoluzakladatelů Jawed Karim, bylo natočeno v zoo před výběhem slonů a mělo 18 vteřin. Na začátku vzniku byl server určený pro domácí videa, později se přidávaly videoklipy a filmy. Po roce spuštění byly stránky zakoupeny společností Google za 1,65 miliardy dolarů, a server se tak stal dceřinou společností. (www.wikipedia.org)

Děti na YouTube

Pro většinu teenagerů a mladších dětí dnešní generace, která je spojená s digitálním světem a sociálními sítěmi, je YouTube zdrojem zábavy, poznání, inspirace a vyhledávání nejrůznějších tematických videí a informací.

Mezi nejmladší návštěvníky serveru patří děti, které sotva běhají, ale přesto mají nemalé zkušenosti s YouTube v podobě sledování pohádek či dětských písniček, které jim rodiče pouští. Pro tyto nejmladší návštěvníky, ať to jsou děti předškolního nebo mladšího školního věku, společnost Google spustila v roce 2015 aplikaci s názvem **YouTube Kids**. Tato aplikace slouží pro děti, které mají možnost sledovat videa, která jsou určena právě pro tuhle věkovou kategorii, a je tak chráněná před nevhodným obsahem. (Marek, 2015)

Tyto kategorie nabízí širokou nabídku hudebních písniček, pohádek, seriálů, výukových videí a další zajímavé dětské pořady. V této aplikaci mají rodiče možnost různého nastavení, jak mít celou aplikaci pod kontrolou, a mít tak neustálý přehled aktivity dítěte na YouTube. Mohou si nastavit časovač, který určí časový limit sledování videí. V nabídce je také nastavení, kdy rodiče mohou zablokovat ruční vyhledávání videí nebo zablokovat konkrétní pojmy jako je např. „sex“ aj. (Švec, 2015)

České děti, které jsou zvědavé a hledají odpovědi na své otázky, nebo se rády inspirují a v neposlední řadě jsou velkými fanoušky Youtuberů, tráví mnoho času sledováním videí v tomto širokém světě YouTube. Věk, který umožňuje být součástí komunity, a založit si tak účet, je v zemích světa různý. Nejnižší věková hranice je 15 let, pod kterou spadá Česká republika. (Google, ©2018) Děti, které nesplňují věkový požadavek, si přesto účet na stránkách mohou založit, a to jednoduše neuvedením správného věku. Založení účtu není podmínkou pro vstup na stránky, jelikož i neregistrovaný návštěvník má možnost pobývat na stránkách jako divák, proto každé dítě má neomezený přístup ke všem videím, které na YouTube jsou. Zde jsou pak velká rizika zhlédnutí videí s nevhodným obsahem, která jsou určena pro uživatele starších 18 let. Bohužel i toto pravidlo lze lehce obejít. Více o rizicích se dočteme v následující kapitole.

1.5.4 Twitter

Poskytovatel sociální sítě a mikroblogu, který umožňuje uživatelům posílat a číst příspěvky zaslané jinými uživateli, známé jako tweety. Překlad výrazu „twitter“ je „cvrlikání“, „švitoření“, „štěbetání“.

Tweet je textový příspěvek dlouhý maximálně 280 znaků, který se zobrazuje na uživatelské profilové stránce a na stránkách jeho followers⁴. Součástí tweetu mohou být kromě textu také obrázky, videa nebo odkazy. Twitter také podporuje sdílení živého vysílání prostřednictvím své sesterské služby Periscope. Příspěvatelé mohou omezit doručování příspěvků pouze na okruh určitých účtů nebo povolit přístup k příspěvkům komukoliv (výchozí nastavení). Uživatelé zasílají nebo dostávají tweety přes stránku Twitteru pomocí krátkých textových zpráv (SMS) nebo externích aplikací. Služba je na Internetu zdarma, ale zasílání SMS zpráv je za běžný poplatek poskytovatele telefonních služeb. (www.wikipedia.org)

Stručná historie Twitteru

Od založení v roce 2006 Jackem Dorsey Twitter získal velký význam a popularitu na celém světě. Často se o něm mluví jako o „SMS internetu“ díky tomu, že stránky poskytují dobrou funkčnost (díky svému rozhraní pro programování aplikací – API) pro další desktopové, mobilní a webové aplikace, které mohou odesílat a přijímat krátké textové zprávy. Tyto aplikace často zastíňují samotnou službu Twitter.

---

⁴ Followers = sledujících

K roku 2011 měl Twitter 200 milionů uživatelů, z nichž se za měsíc připojila alespoň polovina z nich. Každý den se na Twitter přihlásí 50 milionů uživatelů. Odhaduje se, že přibližně desetinu uživatelů představuje internetový bot. Ti denně napsali kolem 250 milionů tweetů.

Od 6. srpna 2012 byl Twitter dostupný i v češtině, nejdříve v beta verzi. Nyní už je samozřejmě v plné české jazykové lokalizaci.

V září 2017 Twitter na vybraných uživateliích začal testovat zvýšení délky zprávy ze 140 znaků na dvojnásobek. Ke zdvojnásobení počtu na 280 znaků došlo v listopadu 2017, s výjimkou japonštiny, čínštiny a korejštiny.

V únoru 2018 Twitter představil změny pravidel, které reagovaly na výhrady EU ohledně jeho zodpovědnosti za správu obsahu a požadavek sladit své uživatelské podmínky s evropskou právní úpravou o ochraně spotřebitelů. Podle Evropské komise ale změny pravidel Twitteru řešily pouze částečně důležité otázky a nedostatky neodstraňovaly.

Hashtag

Slovo anebo fráze, která začíná # (dvojkřížkem). Twitter (ale také např. Google+) na hashtag zareaguje a promění jej v odkaz, přes který je možné najít další stejné hashtagy. Pomocí hashtagů je možné dohledat různé trendy (nový film, album, důležitá událost, svátky atd.) anebo označit význam příspěvků (sarkasmus, morální povzbuzení, hněv). Hashtag byl American Dialect Society vyhlášen slovem roku 2012.

Příklady hashtagů

- #business – sdělení týkající se obchodu;
- #video – tématem příspěvku je video (většinou se tento hashtag dává za zkrácenou adresu);
- #ff – followfriday – v pátek doporučíte někoho zajímavého ostatním ke sledování;
- #fail – tento hashtag zdůrazňuje satirický podtext příspěvku;
- #yolo – You only live once – žiješ pouze jednou;
- #ttxox – talk to you later xox – promluvíme si později xox (xox je smajlík pro objímám a dávám pusy). (www.wikipedia.org)

1.6 DALŠÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ

1.6.1 Snapchat

Aplikace spočívající v posílání fotek. Aplikaci vyvinuli Američané Evan Spiegel, Bobby Murphy a Reggie Brown. Aplikace v současné podobě se vyvíjí od července 2011. Je velmi populární v USA, kde má asi 50 milionů uživatelů. Je postavena na principu, že člověk vyfotí nějakou situaci svým mobilním telefonem a pošle ji přátelům. Ti si ji mohou přidržet, jinak se maže. Mohou taktéž odpovědět vyfocením jiné situace. Některé fotky je možné si ukládat do alba. (www.wikipedia.org)

1.6.2 Google+

Internetová sociální síť provozovaná společností Google. Provoz sítě byl zahájen 28. června 2011. Google+ byl po nepříliš úspěšném Orkutu další pokus Googlu proniknout na pole sociálních sítí a byl asi největší přímou konkurencí Facebooku a v mnoha ohledech i Twitteru. Sociální síť Google+ zahrnovala stávající sociální služby jako Google Profiles a +1 přidávala k nim navíc některé nové prvky, např. Kruhy, Témata či Setkání. 2. dubna 2019 došlo k ukončení provozu. 10. dubna Google oznámil záměr službu přejmenovat na Currents, modifikovat a poskytnout v rámci G Suite pouze firemním zákazníkům. (www.wikipedia.org)

1.6.3 LinkedIn

Jde o síť, kterou mají rádi personalisté. Lidé si zde vystavují svá profesní portfolia. Pečlivou dokumentaci profesních úspěchů mimochodem doporučuje kariérové poradenství. Aplikace umožňuje nejen sdílení informací, ale i vzájemnou komunikaci.

Setkává se zde poptávka po práci ze strany zaměstnavatelů s nabídkou práce ze strany uživatelů. Možnosti využití jsou však mnohem širší než jen aktivní hledání zaměstnání a oslovení potenciálního zaměstnavatele. Setkávají se zde profesionálové z různých oborů, mohou spolu sdílet nejnovější poznatky a diskutovat o nich, samozřejmě je komunikace mezi členy sítě prostřednictvím zpráv. Posláním sítě LinkedIn je propojovat profesionály na celém světě, aby mohli být produktivnější a ve své kariéře úspěšnější.

LinkedIn je vítaným pomocníkem personalistů a headhunterů⁵, kteří mohou hledat vhodného kandidáta na pracovní pozici mezi obrovským množstvím potenciálních zaměstnanců. Základní profil, který je pro běžného uživatele zcela dostačující, je zdarma, pouze doplňkové funkce jsou placené.

Díky funkci LinkedIn Answers lze klást různé otázky, které mohou být odborného i obchodního charakteru. (www.wikipedia.org)

1.6.4 Myspace

Komunitní server založený v roce 2003 v USA. Většinovým vlastníkem je společnost Specific Media. Myspace je jeden z největších komunitních serverů na světě. Jeho sloganem je „A place for friends⁶“. Kromě klasických profilů se na Myspace nacházejí i profily hudebníků, filmařů nebo herců z celého světa. Kvůli ochraně dětí je server přístupný pouze lidem starším 16 let. (www.wikipedia.org)

1.6.5 TikTok

Mobilní aplikace pro vytváření a sdílení krátkých videí vyvíjená čínskou společností ByteDance. Aplikace umožňuje uživatelům vytvářet krátké videoklipy o délce až 15 sekund a krátká videa v rozsahu 3–60 sekund. V listopadu 2017 koupila společnost ByteDance firmu musical.ly se sídlem v Šanghaji, která provozovala obdobnou aplikaci cílenou na americký trh. Uživatelská základna této aplikace byla sloučena do vlastní aplikace Douyin, což se stalo základem pro expanzi spojené aplikace na západní trh pod názvem TikTok. V říjnu 2018 se stala nejúspěšnější aplikací ve Spojených státech amerických. Od roku 2018 je k dispozici na více než 150 trzích a v 75 jazycích. Aplikaci používá měsíčně více než půl miliardy lidí na celém světě.

V Indonésii byla v červenci roku 2018 na týden aplikace zablokována kvůli nevhodnému obsahu. Blok byl zrušen až po příslibu posílení ochranných mechanismů.

1.7 VÝHODY A POZITIVNÍ VLIVY SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

V dnešní době málokdy vidíme děti, jak si venku hrají s míčem, cvrnkají kuličky nebo hrají na schovávanou. Dnes je venku vidíme sedět společně v kroužku, ale místo společné

---

⁵ je termín označující přímé vyhledávání pracovníků pro vrcholovou pozici v organizaci veřejného sektoru nebo soukromé firmě

⁶ „Místo pro přátele“

zábavy se každý baví na svém chytrém telefonu. Není pochyb o tom, že internet a digitální technika přináší pro náš dnešní život obrovské výhody, informace, zábavu a rychlou komunikaci, ale také přináší určitá rizika, která mohou mít negativní dopad na každého jedince.

S dnešní generací, která vyrůstá na počítačích, internetu a sociálních sítích, se mění celá společnost. Nemůžeme říci, zda se společnost vlivem informačních a komunikačních technologií ubírá správnou nebo špatnou cestou. Jelikož informační a komunikační technologie spojuje celý svět a těžko si ho dokážeme bez těchto moderních technologií představit, obzvláště děti a dospívající, je třeba brát tento fenomén jako individuální záležitost. Záleží na mnoha kritériích (věk, povaha, životní zkušenosti, zázemí apod.), jak budou sociální sítě na daného člověka působit. Zejména na děti a dospívající, kteří žijí tzv. druhý život ve virtuálním světě, mohou mít sociálních sítí negativní vliv na jejich reálný život. (Filip, 2017)

1.7.1 Pozitivní vlivy

Moderní technologie jsou souborem technických a programovaných prostředků, které přispívají k získávání, rozvoji a použití informací a jejich aplikaci v běžném životě. Jsou tedy nástrojem sloužícím ke komunikaci, sdílení, vytváření a přijímání informací. Multimédia a informačně-komunikační technologie jsou samozřejmě fenoménem doby a synonymem pokroku.

Jak se uvádí v časopise *Corpus de Psyché*, (Zakoutová, 2014) ICT přinášejí do našich životů mnohá pozitiva:

- jsou informačním zdrojem (osobnostní rozvoj, vzdělávání formou hry se získáváním jazykových, historických i humanitních znalostí);
- pomáhají rozvíjet funkce pro školní i pracovní dovednosti (rozvoj logického a strategického myšlení, týmové spolupráce, kreativity, plánování a vytrvalosti);
- usnadňují také komunikaci (imobilní a starší lidé, velké vzdálenosti);
- slouží k relaxaci a zábavě (filmy, hudba);
- nárůst digitální gramotnosti našich dětí, usnadňující zaměstnání.

Propojení

Mezi jedincem a společností existuje tzv. sociální styk. Sociální styk můžeme rozdělit na tři složky: sociální interakce, sociální komunikace a sociální percepce. Sociální

interakce označuje vzájemné působení lidí nebo také vztahy mezi lidmi. Základem sociální interakce je komunikace. Vztahy mezi lidmi je možné rozdělit na vztahy společenské, osobní a mezilidské, nebo také na formální a neformální. Vzájemné působení umožňuje lidem vytvářet představy o tom, co od nich druzí očekávají. (Helus, 1999, s. 85)

Spojení s lidmi, které známe, snad ještě nikdy nebylo jednodušší. Můžete se spojit s kýmkoliv a téměř odkudkoliv, sdílet myšlenky, inspirovat, nechat si poradit přáteli a odborníky a učit se. Výborně se zde také tvoří nejrůznější komunity, a to třeba pomocí skupin na Facebooku.

Informovanost

Na sociálních sítích se většinou objeví nejnovější události z celého světa. Často zde jednotlivé věci zveřejňují také bezpečnostní složky, a to během různých zemětřesení, hurikánů či teroristických útoků. Skvěle tak mohou informovat širokou veřejnost o všech detailech a postupech. Facebook dokonce během různých přírodních katastrof či útoků umožní uživatelům informovat své přátele, že jsou v pořádku, a to pomocí pár kliků.

Komunikace na internetu má výhodu v tom, že je pomocí ní možné komunikovat rychle, posílat různé soubory a získávat nové informace. Díky rozvoji internetu se změnila i komunikace ve virtuálním prostředí. Vznikla řada zkratk, které se do té doby v běžné komunikaci nepoužívaly. Ve virtuálním prostředí došlo ke snaze zjednodušit a zkrátit slovní spojení, tak aby bylo možné rychleji odpovědět druhé straně. (Šmahel, 2003, s. 124)

Obsah

Na sociálních sítích najdete mnoho zajímavého obsahu od nejrůznějších nadšenců a odborníků. Můžete se tak inspirovat a často také učit. Můžete sledovat zajímavé osobnosti, abyste věděli, jak postupují v určitých situacích a pak se buď chovat podobně, nebo naopak úplně jinak.

Důvodem, proč si založit sociální síť se často stává získávání nových informací. Sociální sítě umožňují velmi rychlé šíření zpráv. Mnoho zpráv se nejprve objevuje na 36 sociálních sítích, tedy dříve, než ostatní média stačí zprávy zaregistrovat a zveřejnit. To také vede politiky, novináře či jakékoliv veřejně známé osobnosti sledovat sociální sítě. *„Informatizace společnosti velmi výrazně zvětšuje objem potenciálních informací. Umožňuje vytvářet na stále větších plochách obrovské, dříve netušené zásobárny zaznamenaných znalostí a zkušeností, stále většími rychlostmi je podle předem*

stanovených hledisek třídít a vyvolávat z nich ty, o nichž se domníváme, že je potřebujeme.“ (Cejpek 2005, s. 106)

Snadné získávání informací může být prospěšné tím, že se lidé i nevědomky vzdělávají. Samozřejmě záleží na informacích, které se jim dostávají. Mohou zvyšovat povědomí o veřejném životě, politické situaci a problémech ve společnosti.

Propagace a reklama

Sociální sítě jsou také velmi výhodné pro všechny podnikatele či další lidi, kteří chtějí propagovat své služby, výrobky, nápady apod. Je neskutečně mnoho možností, jak se díky sociálním sítím dostat blíže k zákazníkům a přesvědčit je o nákupu či využití vašich služeb. V poslední době se také zrodila spousta tzv. **influencerů**, kteří mají své blogy, fotoblogy, pořady na YouTube apod. Tak vzniklo úplně nové pole pro internetovou reklamu a objevují se neustále nové a nové způsoby k propagaci. Propagují se zde však také různé nevládní, neziskové a dobrovolné organizace, které si takto zase mohou zajistit větší podporu od ostatních lidí. (www.lui.cz)

„Média od počátku svého vzniku předávala informace o produktech, jejich vlastnostech, kvalitě, ceně. Dnešní novodobá reklama jde na věc z jiného úhlu – prodává nikoli produkt, ale přímo uspokojení potřeb. Bez obalu ukazuje, jak snadno si může konzument uspokojit konkrétní potřebu, navíc se dokonce snaží onu potřebu vyvolat nebo zvýšit její relativní naléhavost. Reklama je od světa médií neoddělitelná, měli bychom ji proto umět vnímat s odstupem a nenechat se jí využívat.

Reklama je nahlížena jako forma komunikace, tzv. marketingové komunikace. U každého sdělení nás může po právu zajímat, kdo jej pronáší, co říká a s jakým úmyslem tak činí. U produktové reklamy se tyto otázky zodpovídají snadno: je to výrobce resp. obchodník, hlavní sdělení resp. slogan nás v dobře udělané reklamě jen sotva může minout, a úmysl je zřejmý – prodat.“ (Mediální výchova 2014)

Láska a přátelství

Ve virtuálním prostoru má uživatel možnost získat mnoho různých kontaktů z celého světa. Zde se nabízí možnost získat nepřeberné množství **přátel**. Pro některé jedince to může představovat jedinečnou šanci k získání přátel. Pro osoby, které si těžko nalézají přátele, jsou sociální sítě ideálním řešením. Lidé uzavření a stydliví si mohou najít přátele, aniž by museli nejprve promluvit. Pro mnoho z nich je kontakt písemnou formou snazší. To platí i pro nalezení **partnera/partnerky**. Hledání partnera přes internet má také

své výhody. Jednou z nich je stud z oslovení potenciálního partnera nebo partnerky. (Šmahel, 2003, s. 75-78)

Sociální sítě umožňují:

- zůstat v kontaktu s velkou skupinou lidí - „*téměř tři čtvrtiny lidí mají svůj profil na některé ze sociálních sítí*“ - ať se jedná o rodinu, přátele, bývalé a stávající spolužáky, spolupracovníky nebo jen známé z kurzu keramiky;
- snadné a efektivní sdílení informací;
- propojovat obsah z celého webu a tedy i získávat informace mimo sociální síť. Není potřeba brouzdat po webu a hledat, co zajímavého se kde událo. Stačí propojit se s dostatečným množstvím přátel nebo skupin a čekat, to nejzajímavější si vás najde samo;
- snadný zisk přátel. Internet je plný stovek milionů jednotlivců, kteří se chtějí poznat s jinými lidmi, shromažďovat a sdílet svoje informace, znalosti a zkušenosti atd. Témata a zájmy na sociálních sítích jsou tak různorodé a bohaté jako celá naše společnost a dějiny člověka;
- obrovskou flexibilitu a rozmanitost přístupu, která vyplývá již ze samotné podstaty internetu a umožňuje uživatelům přístup z celého světa v jakoukoliv dobu.

Rovnocenné postavení uživatelů. Uživatel není zatížen svým vzhledem, věkem, rasou, výší příjmu a dalšími okolnostmi, které by ho mohly v reálném světě ovlivňovat. (<http://kasv2013-cz.webnode.cz>)

1.7.2 Negativní vlivy sociálních sítí působících na psychiku

Ve světě sociálních sítí, stejně tak jako ve skutečném světě, není všechno špatné, jak se někdy zdá. Trávení času na sociálních sítích by mělo být minimálně ve stejné **rovnováze**, jako být skutečně přítomen ve svém reálném životě. Pokud tato rovnováha zanikne, může to mít pro některé jedince negativní dopad na psychiku a kvalitu osobního života.

V dnešní době si můžeme přečíst mnoho studií, že moderní technologie by měly sloužit člověku a být přínosem pro člověka, často to bývá naopak a uživatelé se stávají otroky moderní technologie. Většina lidí (dnes už i děti) vlastní chytrý telefon, díky kterému mohou být v neustálém online připojení. Neustálé zvonění, vibrování a oznámení může vyvolávat u uživatelů pocit, že musí své účty neustále kontrolovat, aby jim žádná informace neunikla. Tady nastává ta nerovnováha, že i když jsou lidé v danou chvíli

v reálném světě, myšlenkami se ocitají stále ve virtuálním světě, což může mít za následek, že sociální sítě nás oddalují od svých blízkých a přátel z reálných životů. Tady pak nastává protipól, jelikož myšlenka sociálních sítí je taková, že se mají lidé spojovat. (Preiss, 2017)

Podle britských odborníků, kteří realizovali průzkum mladých lidí (14-24 let), vyšlo najevo, že nejhorší sociální sítí na psychiku je Instagram, Snapchat, Facebook a Twitter. Nejlépe pak YouTube. (Šebestová, 2018)

Instagram, který vyšel jako nejhorší sociální síť, ovlivňuje mentální zdraví jedince. Na Instagramu vypadá, že každý uživatel žije naprosto dokonalý život. Nádherné fotografie lidí, dovolených, společenských akcí apod. jsou na Instagramu u každého druhého profilu. Můžeme si klást otázku, je tohle opravdu reálné? Jakoby nikdo z těchto uživatelů neměl žádné problémy a žil život snů. Většina uživatelů na sociální sítě (zejména na Instagram) sdílí jen to nejlepší z jejich soukromých životů, jakoby problémy neexistovaly. Lidé mají pak tendenci soudit ostatní a zároveň i sebe podle toho, jak vypadají, jak se chovají a jak na sebe působí. Často si pak neuvědomují, že dokonalost neexistuje a že každý člověk má své problémy a nedokonalosti. (Akivotrubova, ©2018)

Podle britského průzkumu jsou nejvíce postihnuté dívky, které díky dokonalým fotografiím mají pocit méněcennosti a propadají zoufalství a depresím, že jejich vzhled nebo životy nikdy nebudou tak dokonalé, jako vidí denně na profilech. (Šebestová, 2018)

Facebook, který je u dětí a dospívajících nejvyhledávanější sociální sítí, může přinést řadu negativních vlivů. Dlouhé hodiny na Facebooku může u dětí a dospívajících rozvíjet narcismus, který se projevuje přehnaným obdivem k sobě samému, ale také k nepochopení druhých a arogantním chováním. (Kuneš, 2011, Havlíková 2017) Nadměrné užívání Facebooku může dále vést k dalším psychickým problémům, jako je závislost, deprese, úzkost, nespavost apod. Facebook a další sociální sítě mohou mít na mládež negativní vliv spojený se školou. Podle výzkumu Rosena vede neustálé sledování dění na sociálních sítích (hlavně Facebooku) k nesoustředěnosti na učení a školní povinnosti. (Kuneš, 2011) I když Facebook má plnit funkci, že lidé komunikují, sblíží se a jsou propojeni, ve skutečnosti je tato funkce velmi povrchní. Děti a dospívající komunikují s ostatními uživateli po síti s nadšením a dokáží komunikovat hodiny, avšak v reálném světě někdy tato dovednost chybí. (Preiss, 2017)

Na psychice dětí, které se stanou oběťmi např. **kyberšikany**, **kybergroomingu** nebo **sextingu**, mohou tato rizika zanechat katastrofální stopy, které je mohou ovlivnit do dalšího života.

Jak zjistila dr. Jill Manningová, riziko kontaktu se sexuálními násilníky není jediným negativním důsledkem sociálních sítí. Patricia M. Greenfieldová, výzkumnice z Children's Digital Media Center a katedry psychologie na Kalifornské univerzitě v Los Angeles, zkoumala zjištění související s vývojem osobnosti a médií. Greenfieldová věnovala zvláštní pozornost chatroomům, protože jsou mezi mladými tolik oblíbené. Ve svém rozboru internetových komunikací v chatovacích místnostech došla k závěru, že u mladých lidí, kteří se pravidelně účastní tohoto typu sociální interakce, dochází mnohdy k následujícím jevům.

- ztráta zábran, pokud jde o sexualitu, agresivitu a rasové vztahy;
- raná příprava na sex;
- vyjadřování rasistických či homofobních názorů a negativní postoj vůči ženám;
- rozvíjení osobní a společenské nezodpovědnosti vyvolávané anonymitou. (Muller, 2014, s. 82-83)

1.7.3 Hrozby

Je-li dítěti 10-12 let, odehraje se zřetelná proměna v jeho přístupu k mediálnímu světu: internet a sociální sítě se pro dítě stávají zajímavými a přitažlivými. Nastupující mladá generace sice často umí se svými přístroji zacházet s větší virtuositou než dospělí, ale dospívajícím lidem ještě velice chybí schopnosti, aby to, co najdou na internetu, dokázali věcně posoudit. Rizika a nebezpečí, která se na internetu vyskytují, nedokážou dospívající mladí lidé skutečně zhodnotit. Navíc jim chybějí životní zkušenosti, vlastní vymezené hranice i znalosti. Proto děti i dospívající potřebují pomoc ze strany dospělých.

1.7.4 Nebezpečí číhající na sociálních sítích

Sociální sítě a internet se stávají neodmyslitelnou součástí dnešního světa dětí a dospívajících. I když se může zdát, že virtuální svět je oproti reálnému světu bezpečné místo, opak je pravdou. Nebezpečí, které se všeobecně na internetu objevuje, nejvíce postihuje děti, které se do virtuálního světa vrhají s obrovským nadšením a často se nechají tímto světem pohltit.

Nebezpečí neboli rizika, která se týkají primárně dětí:

- online závislost;
- kyberšikana;
- kybergrooming;

- kyberstalking;
- sexting a dětská pornografie. (Máca, 2017)

ONLINE ZÁVISLOST

Internet a sociální sítě jsou pro děti především zdrojem informací a zábavy. I když děti tráví spousty volného času na internetu a sociálních sítích, nelze říci o každém jedinci, že je za internetu závislý. Abychom mohli označit někoho za závislého, stálo by za tím hodně aspektů, pozorování a příznaků. Je třeba být na pozoru, pokud užívání internetu začne zasahovat do běžného života jedince, u dětí konkrétně do rodinného a školního prostředí. (Krčmářová, 2012)

Podle anglického psychologa Marka Griffitha je uváděno šest příznaků, které podmiňují závislost:

- 1) **Význačnost** – veškerá aktivita, která je směřovaná na internet nebo jeho dílčí funkce. Postupně jedinec začne cítit stres, úzkost, když nebude moci být online a bude cítit neustále větší touhu být k internetu připojený. Závislost se může projevit i v chování, kdy jedinec začne pozdě chodit do školy, nebude si plnit své povinnosti a bude se stranit veškerého okolí. Jeho myšlenky budou směřovat pouze do online prostředí;
- 2) **Změny nálad** – jedinec často uniká do virtuálního světa od svých problémů. Ve svém online světě může cítit uvolněnost a spokojenost;
- 3) **Tolerance** – proces, při kterém jedinec, aby docílil pocitu spokojenosti, stále více prodlužuje čas strávený na internetu (např. brzké vstávání nebo dlouhé ponocování);
- 4) **Abstinenční příznaky** – jedinec, který nemůže být online, pociťuje nepříjemné pocity, které jsou doprovázeny rostoucím stresem, nervozitou a smutkem;
- 5) **Konflikt** – jedinec často nedokáže skloubit online aktivity (např. hraní her, chatování s přáteli) se svými koníčky, školními povinnostmi, rodinou (např. zanedbávání učení, zhoršení prospěchu, narušení rodinných vztahů apod.);
- 6) **Recidiva** – opakování dřívějších vzorců chování po delší nepřítomnosti.

Mezi fyzické příznaky patří:

- poruchy spánku;
- zanedbání osobní hygieny;
- oční problémy (namáhavost očí);

- bolesti zad, krku a hlavy z dlouhého vysedávání u počítače;
- bolest a ztuhlost rukou a zápěstí;
- hubnutí nebo naopak přibývání na váze v důsledku špatného stravování. (Krčmářová, 2012)

Podle Hýbnerové (Krčmářová, 2012) jsou zmíněny oblasti, ve kterých se u dětí může nejčastěji objevit online závislost:

- 1) **Hraní online her** – jedna z nejčastějších aktivit na internetu mezi dětmi a dospívajícími je hraní her po síti. Online hry, ve kterých může být přítomno tisíce hráčů z celého světa skrze internet, se označují zkratkou MMORPG (*massively multiplayer online role playing game*). Tyto hry jsou typické tím, že jsou komunitní a hráči se zapojují do týmů, plní nejrůznější úkoly, bojují, spolupracují nebo si navzájem pomáhají. Tyto hry zpravidla nemají konec, jelikož se neustále objevuje nový herní obsah, který vyvíjejí vydavatelské firmy nebo jiní hráči zapojené do hry. Z toho důvodu může být větší riziko, že se hraní online her stane závislostí. Mladší děti často vyhledávají hry, které se nemusí instalovat a jsou jednodušší než klasické počítačové hry. (Blinka, 2015, s. 112) Tyto hry jsou různě zaměřené a mají svůj konec (např. slovní fotbal, lodě, karty aj.), což zpravidla nevede k závislosti;
- 2) **Kybervztahy a online komunikace** – internet je skvělým místem, kde se dají navazovat nové vztahy, které někdy mohou být zajímavější než ve skutečném životě. Lidé na internetu při seznamování a následném dopisování zapojují své fantazie, představy a sny. Každý se může interpretovat v nejlepší světlo a být dokonalý pro své virtuální přátele či partnery. To může vést k budoucímu zklamání, jelikož lidé často lžou o své skutečné osobnosti (např. věku, vzhledu, zaměstnání, pohlaví, škole aj.). I když navazování internetových vztahů pomocí sociálních sítí (např. Facebooku, různých chatovacích místností, ICQ, seznamek aj.) může být velmi zábavné, je třeba se mít na pozoru, když uživatel začne upřednostňovat virtuální vztahy před skutečnými (např. s rodinou, spolužáky, přáteli). (Krčmářová, 2012)
- 3) **Přetížení informacemi** – pokud vyhledávání informací a surfování na internetu slouží jako pomocný nástroj ke splnění zadaného úkolu, vzdělávání nebo radosti, je pro uživatele velkým pomocníkem. Riziko závislosti nastává, když se stane surfování na internetu nutkavou záležitostí v podobě obrovského stahování obrázků, videí, článků, filmů nebo hudby bez dalšího použití. (Krčmářová, 2012)

- 4) **Závislost na počítači** – do této oblasti se řadí zejména hraní offline počítačových her.
- 5) **Ostatní závislosti** – většinou se objevují u starších dětí nebo dospívajících (např. internetové nakupování, peněžní sázení, kybersex aj.). (Krčmářová, 2012)

KYBERŠIKANA

Je druh šikany, která má za cíl někoho zesměšnit nebo někomu ublížit pomocí digitálních technologií. Nejčastějšími nástroji pro kyberšikanu se používají mobilní telefony, e-maily, blogy, webové stránky, internet a sociální síť. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 46)

Nejčastější projevy kyberšikany:

- Výhrůžné a urážlivé zprávy posílané pomocí SMS, e-mailů, chatů nebo dalších on-line komunikačních prostředků;
- Obtěžování, vydírání, zastrašování přes mobilní telefony (prozvánění, textové zprávy, volání);
- Posílání ponižujících a urážlivých fotografií nebo videí samotné oběti;
- Odesílání nepravdivých informací o oběti jiným uživatelům;
- Fotomontáže;
- Tajné fotografování nebo natáčení oběti a následné umístování na různé webové stránky nebo posílání spolužákům;
- Krádež identity a následné vystupování pod ukradeným jménem;
- Vytváření webových stránek nebo blogů za účelem pomluv, urážek a ponižování konkrétní osoby. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 48)

Rozdíl mezi šikanou a kyberšikanou:

Tabulka 1: Rozdíly mezi kyberšikanou a šikanou

KYBERŠIKANA	ŠIKANA
Anonymní útočník	Konkrétní útočník
Útočník má mnoho identit	Útočník se nemění
Technická zdatnost	Fyzická zdatnost
Široké publikum	Omezený počet účastníků
Špatně rozpoznatelná	Náznaky (roztrhané oblečení, ...)

Zdroj: Ondráčková a Vlachová, 2010

Kyberšikana úzce souvisí s šikanou. Často se vzájemně prolínají a doplňují, avšak není to pravidlem. Je třeba rozlišovat kyberšikanu od šikany, jelikož jsou u nich patrné zásadní rozdíly. (Čech a Zvoníčková, 2017, s. 12)

Jak je z tabulky patrné, rozdíly mezi kyberšikanou a šikanou jsou zásadní. I když v obou případech je cíl záměrně někomu ublížit, ponížit nebo zastrašit, je třeba brát oba pojmy jako samostatný problém, který má své základní složky.

- 1) **Anonymita** – první zásadní rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou je anonymita útočníka. Útočníkem v kyberšikaně může být naprosto kdokoliv a svou identitu a nástroj může kdykoliv měnit. Útočník může jednou vystupovat pod jménem Karel pomocí e-mailu a podruhé pod jménem Věra z telefonní budky. Možností, jak napadat virtuálně oběť je celá řada a často se oběť nikdy nedozví, kdo byl útočníkem. (Čech a Zvoníčková, 2017, s. 16)
- 2) **Technická zdatnost** – děti v dnešní době přirozeně používají chytré telefony, internet, tablet, notebook aj. Tyto technologie jsou součástí jejich každodenních životů, se kterými se setkávají doma nebo ve škole. Ať chceme nebo ne, práce s informační technologií je pro většinu lidí nezbytným nástrojem pro plnění školních nebo pracovních povinností. Ve škole děti mají povinný předmět informační a komunikační technologie, kde se učí základní operace s počítačem a internetem, dále většina škol má internetové stránky, které slouží pro žáky a jejich rodiče a v neposlední řadě řada škol používá online systém, přes který rodiče, učitelé a žáci spolu komunikují. Mnozí dospělí, především minulé generace, kdy informační technologie nebyla součástí každodenního života, mohou mít s technologiemi problém, avšak dnešní děti se s touto schopností už rodí. Tady může nastávat velké riziko, když rodiče svých dětí nemají nebo nechtějí mít alespoň základní dovednosti počítače a internetu. Děti ovládající s jistou veškeré technologie, které nemají nad sebou žádnou kontrolu, se mohou dostat do problémů, ať ze strany útočníka nebo oběti kyberšikany. (Čech a Zvoníčková, 2017, s. 20)
- 3) **Široké publikum** – kyberšikana je zákeřná a nebezpečná pro oběť tím, že může mít velmi široké publikum, o které se často nemusí postarat ani sám útočník. Útočník může dát pouze podmět ve formě videa, fotografie či jiné citlivé informace na internet (web, blog, chat, ...) a šíření ve virtuálním světě jinými uživateli je bleskový. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 47)

- 4) **Rozpoznatelnost** – v tradiční šikaně jsou náznaky ubližování dříve nebo později rozpoznatelné (roztrhané oblečení, modřiny, ...). Tyto náznaky v kyberšikaně chybí. Veškeré útoky jsou prováděny ve virtuálním světě, kde oběť je vystavena psychickému týrání. Oběť se často uzavírá do sebe a je těžké kyberšikanu odhalit. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 47)

HAPPY SLAPPING

Útočník fyzicky napadá oběť a pořizuje záznam tohoto násilí na telefon, tablet atd. a tento záznam dál šíří (mobilem, na Facebooku apod.).

Nikdy to není „jen hra“

Při Happy Slappingu může být trestné všechno: napadení oběti, natáčení napadení (pořizování záznamu), pozorování a neohlášení násilí, jeho sdílení a jiné šíření. (Kohout, Kubičková, 2017, s. 21-22)

KYBERGROOMING

Kybergrooming je pojem, který označuje nebezpečnou situaci na internetu v podobě manipulativního chování. Pachatel kybergroomingu má v dítěti vzbudit důvěru, vytvořit si bližší vztah a pozvat ho na osobní setkání. Cílem setkání mezi pachatelem a obětí je pohlavní zneužití, fyzické násilí, výroba dětské pornografie apod. (Krčmářová, 2012)

Kybergrooming se nejčastěji odehrává v různých chatovacích místnostech, messengerech (Skype, ICQ aj.), na sociálních sítích (Facebook), internetových seznamkách (Lide.cz, Badoo, Libimseti.cz aj.) a na dalších internetových blozích nebo webech. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 49)

Obětí kybergroomingu se může stát kdokoli, většinou však jedinci, kteří tráví mnoho času ve virtuálním světě. Děti nebo dospívající se často domnívají, že našli někoho, kdo je jim blízký, rozumí jim, má pro ně pochopení a skutečný zájem.

Pachatel neboli kybergroomer je většinou útočník, který vystupuje pod falešnou identitou. Specifickou vlastností útočníka bývá trpělivost, jelikož si dokáže se svojí obětí dopisovat i několik měsíců, dokud nezíská důvěru. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 49-51)

Podle Kopeckého (2009) proces kybergroomingu prochází několika stádii:

- 1) **Vzbuzení důvěry** – útočník se v první řadě snaží navázat přátelství a postupně svoji oběť poznat. Cílem tohoto stádia je vzbudit v oběti důvěru a dostat se do role

dobrého kamaráda, který rozumí veškerým problémům, které mohou společně vyřešit. V této fázi se útočník snaží získat další kontakt na svoji oběť (e-mail, adresu bydliště, telefonní číslo apod.). Zároveň se snaží, aby oběť izoloval od svých blízkých (rodina, spolužáci) a měl tak možnost upevnit vzájemnou důvěru;

- 2) **Podplácení dárky a vytváření vztahu** – útočník posiluje důvěru v podobě darování různých dáreků (peníze, elektronika, oblečení aj.) bez dalších větších příčin. Často dárky bývají podmínkou k setkání, aby dárky osobně předal oběti;
- 3) **Vyvolání emoční závislosti na osobě útočníka** – v této fázi zná kybergroomer veškerá tajemství své oběti, čímž drží zbraň proti oběti. Pokud se chce oběť z této situace stáhnout pryč, často už nemůže, jelikož kybergroomer může oběť vydírat nebo jí vyhrožovat (zveřejněním fotek, vyrazením tajemství aj.). Oběť se často izoluje od svých kamarádů a rodin, vymýšlí si, jak tráví svůj volný čas. Kybergroomer se v tomto momentě stává nejlepším přítelem své oběti;
- 4) **Osobní setkání** – v tomto stádiu, pokud k tomu nedošlo dříve, si většinou kybergroomer domlouvá osobní setkání. Volí taková místa, která budou mít minimálně svědků a bude jednoduché svoji oběť dostat tam, kam útočník potřebuje (do svého bytu, do lesa, aj.);
- 5) **Sexuální obtěžování, zneužití dítěte** – poslední fází je sexuální obtěžování nebo zneužití své oběti.

KYBERSTALKING

Kyberstalking („kybernetický lov“) je virtuální pronásledování, které je dlouhodobé, systematické a stupňované. Útočník (pronásledovatel) ke svému pronásledování používá informační technologie, díky kterým oběť úmyslně zastrašuje, vydírá a obtěžuje. (Burdová, 2014)

Nejčastější formy pronásledování v kyberprostoru:

- opakované a dlouhodobé zasílání zpráv pomocí SMS, e-mailů, chatů, diskusních fór, Skypu apod.;
- neustálé telefonáty a prozvánění;
- opakované komentování statusů a příspěvků oběti na sociálních sítích;
- vkládání příspěvků na profily sociálních sítí své oběti;
- opakované posílání dáreků své oběti;
- vyvízení o žitě a denních aktivitách u přátel oběti;
- zveřejňování získaných informací o oběti;

- vystupování pod jménem oběti;
- obtěžování pod různými identitami. (Internetem bezpečně, 2018)

Kyberstalkeri ⁷ jsou zpravidla lidé, kteří mají nějaký problém, se kterým se nemůžou vypořádat. Nejčastěji se jedná o:

- nepřijetí rozchodu s partnerem;
- osamocení (pachatel touží po intimitě a vztahu);
- sexuální touhy;
- posedlost určitou osobou. (Burdová, 2014)

Pachatelé si často vybírají svojí oběť, aniž by ji osobně znali. Jak už bylo zmíněno, kyberstalkeri se vyznačují svojí systematickostí a vytrvalostí, proto i když oběť neznají, postupně si o ní zjišťují informace ze soukromí (kontakt, adresu, školu, apod). Jejich motivací bývá získání moci nad obětí, hlavně pomocí strachu.

Obětí kyberstalkingu se může stát kdokoliv, kdo v každodenním životě používá moderní informační technologie (mobil, internet, aj.). Podle dosud uskutečněných studií můžeme zmínit charakteristiku obětí kyberstalkingu:

- oběťmi jsou ženy i muži;
- skupinu obětí tvoří lidé, kteří jsou na internetu noví a seznamují se s prostředím;
- většinou kyberstalking začíná pomocí e-mailů, dále se pak přesouvá na sociální sítě, chaty a další webové stránky a blogy;
- oběť většinou kyberstalkera nezná;
- pachatel, který je u oběti znám, se většinou řadí mezi bývalé partnery, dále pak kolegy, kamarády, spolužáky nebo příbuzný;
- obtěžování ve všech možných formách se většinou stupňuje a často přechází z virtuálního světa do reálného (offline) světa. (Krčmářová, 2012)

Nezletilé děti se stávají většinou obětí kyberstalkingu svých vrstevníků a spíš, než o kyberstalking se jedná o kyberšikanu. Děti, které jsou pronásledovány lovci, bývají označovány za oběti pornografie a sexuálního zneužívání. (Krčmářová, 2012)

SPAM

Nevyžádaná e-mailová pošta, to znamená, že o ni uživatel účtu nemá zájem. Může se jednat řádově o několik desítek nebo i stovek e-mailů denně. Jde o e-mail, který

---

⁷ pachatelé

je posílán velkému počtu lidí. Pro spammery, tedy pro ty, kteří spamy posílají, je to velmi levný způsob, jak oslovit mnoho lidí – je to tedy levný marketing. (Čech, Zvoníčková, 2017, s. 49)

HOAX

Někdo vyšle do internetového světa falešnou zprávu, mystifikaci, novinářskou kachnu, poplašnou zprávu, výmysl nebo kanadský žert.

Hoax vzniká, když někdo chce:

- pobavit;
- vyvolat strach;
- šířit falešnou radu;
- manipulovat s názory lidí;
- poškodit instituci, značku, firmu, výrobek;
- ohromit, zaujmout, přilákat pozornost;
- vystřelit si z důvěřivých uživatelů.

Jakým způsobem se ke mně hoax dostane?

Hoax byl dříve hodně rozesílán emailem, avšak v současné době je šířen spíše skrze sociální sítě jako je Facebook nebo messengery jako je WhatsApp. (Kohout, Kubíčková, 2017, s. 28)

DOXXING

Internetoví trollové občas provozují takzvaný „doxxing“, což je zveřejňování něčích soukromých informací na internetu. Cílem takového jednání je povzbudit ostatní lidi k tomu, aby začali oběť tohoto útoku obtěžovat – např. aby šli k ní domů nebo jí telefonovali. Na některých místech je doxxing nelegální. (Stowell, 2017, s. 73)

SEXTING A DĚTSKÁ PORNOGRAFIE

Sexting

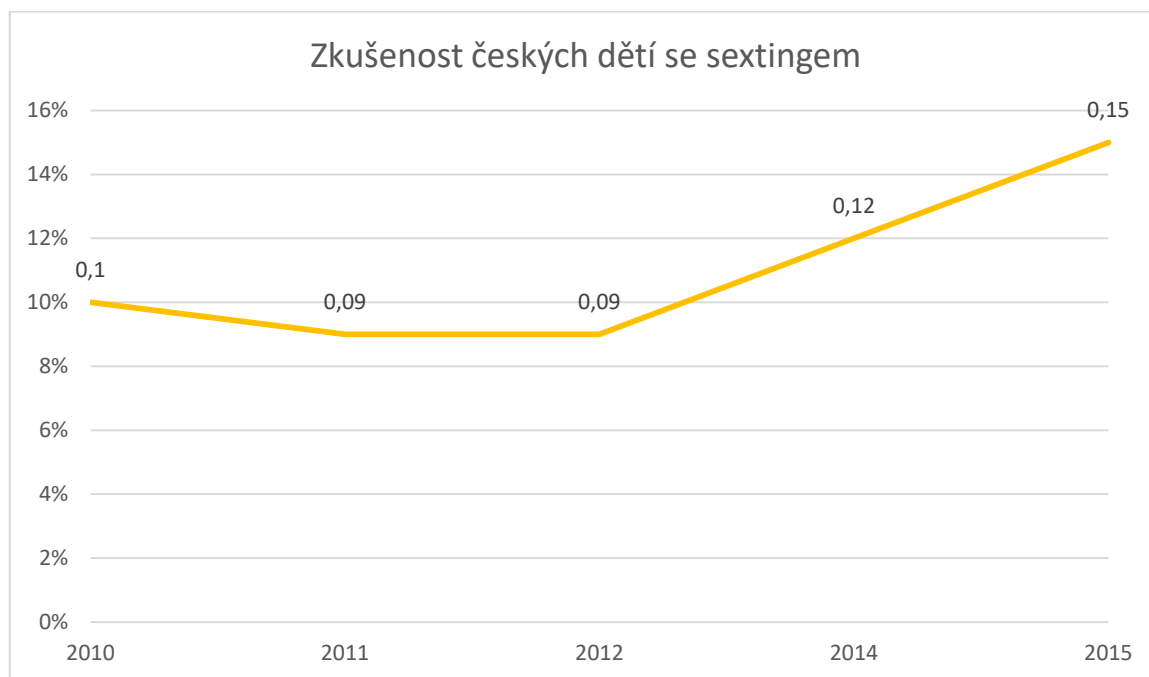
Slovo sexting (česky sextování) vzniklo ze dvou slov, sex a textování. Jedná se o dobrovolné zasílání sexuálních textových zpráv, videí, fotografií pomocí informačních a komunikačních technologií (e-mailů, chatů, messengerů apod.). Tyto intimní materiály

mohou být později použity v neprospěch vlastníka. Sexting se řadí do velmi rizikového chování, ať už ho provádí děti, mladiství nebo dospělí.

Rizika sextingu:

- každý, kdo má k dispozici intimní materiál druhé osoby, může v budoucnu tento materiál zneužít (zveřejnit na internetu, poslat dalším uživatelům apod.);
- zveřejněný materiál (fotografie, videa) lze těžko smazat a může být na internetu řadu let. Poškozená osoba se může tak setkat s problémy s hledáním zaměstnání, s posměchy a narážkami lidí apod;
- nezletilí a mladiství mohou být obviněni z trestného činu při šíření sextingu;
- choulostivé materiály mohou být použity, v rámci kybergroomingu, pro vydírání k osobnímu setkání. (Kohout a Krchňák, 2016, s. 49)

Že je sexting mezi dětmi velmi rozšířený, přinesly výsledky výzkumu z Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci se společností s O2 Czech Republic. Do výzkumu se zapojilo celkem 4878 dětí z celé České republiky s průměrným věkem 14 let.

Graf 2: Zkušenost českých dětí se sextingem

Zdroj: Kohout, 2016

Jak je z grafu vidět, v roce 2017 má **15 % dětí** od 8 do 17 let přímou zkušenost se zasíláním intimních fotografií a videí. Dle slov Kopeckého (2017) převládají fotografie nad videem. Z výsledků dále vyplývá, že každé druhé dítě virtuálně komunikuje s cizí

osobou, k tomu napomáhají sociální sítě, např. Facebook. Pětina z dotazovaných dětí by se nebránila osobnímu setkání. (e-bezpečí, 2017)

Dětská pornografie

Dětská online pornografie úzce souvisí se sextingem. Posílání fotografií a videí se sexuálním obsahem se často dostane do rukou pachatele, který získaný intimní materiál dál zneužije. Dětská pornografie existovala dlouho před vznikem internetu. Dnešní internetová doba nahrává pachatelům, kteří díky internetu mají možnost vyrábět, shromažďovat, prohlížet a velmi rychle šířit dětskou pornografii ve virtuálním světě.

Je mnoho možností, jak získat od dětí intimní materiály. Nejrozšířenější je kybergrooming, kde si pachatel s obětí vytvoří vztah, prohloubí důvěru a poté není velký problém získat citlivé materiály. Mezi další způsoby, jak se dostat k těmto materiálům je, že pachatel pozve dítě na stránky, které mu jsou blízké (online hry, oblíbené kreslené postavičky apod.). Jakmile se dítě na stránky dostane, pachatel nabídne další zajímavé odkazy a pokud dítě odkaz přijme, ihned se oběti do počítače začnou instalovat programy, díky kterým pachatel bude získávat další potřebné materiály např. přes webkameru. (Krčmářová, 2012)

Dětskou pornografii lze definovat jako určitou formu znázornění pomocí fotografií nebo videí, kde hlavním aktérem je dítě. Dítě na fotografiích nebo videích může být zobrazeno, jak předstírá nebo skutečně vykonává sexuální akt nebo je dítě zachyceno se svými pohlavními orgány. Všechny tyto materiály slouží k pohlavnímu vzrušení. (Policie ČR, 2019)

Je třeba zmínit, že dětskou pornografii nešíří pouze sexuální devianti, ale také samotné děti. Dítě, které se samo vyfotí a někomu pošle, se tak stává pachatelem výroby a šíření dětské pornografie a může být za to dle zákona potrestáno. (tn.cz, 2015)

2 VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

Langmeier (1991) vymezuje cíle vývojové psychologie v několika bodech:

- vývojová psychologie se zabývá popisem a charakteristikou změn, které jsou typické pro určité životní období;
- empirické informace slouží jako základ pro odvození obecných zákonitostí vývoje psychických vlastností a funkcí a jejich příčinných souvislostí.

Cílem je vytvoření jednotné vývojové teorie. V současné době však neexistuje takové pojetí, které by uspokojivým způsobem vysvětlovalo veškeré psychické proměny. Aktuální platné teorie jsou obvykle zaměřeny jen na určitou oblast nebo vývojové období.

Psychický vývoj zahrnuje tři dílčí oblasti, které se rozvíjejí ve vzájemné interakci: (Seifert, 1997)

- 1) **Biosociální vývoj** – zahrnuje tělesný vývoj a veškeré proměny s ním spojené, zabývá se i faktory, které jej ovlivňují. Může jít např. o sociokulturně podmíněné postoje k lidskému tělu a jeho vývojovým proměnám;
- 2) **Kognitivní vývoj** – zahrnuje všechny psychické procesy, které se nějak spolupodílejí na lidském poznávání. Jsou to kompetence, které člověk využívá při příjmu a zpracování informací, při myšlení, rozhodování a učení, jež ovlivňují i z toho vyplývající úroveň adaptace;
- 3) **Psychosociální vývoj** – zahrnuje proměny způsobu prožívání, osobnostních a sociálních charakteristik, rolí, mezilidských vztahů či sociální pozice. Je ve značné míře ovlivněn vnějšími faktory, především sociokulturními, bývá označován jako proces socializace. Z tohoto hlediska je velmi významné působení rodiny, ale i dalších sociálních skupin, institucí a vrstev, do nichž jedinec patří. (Vágnerová, 2005, s. 11-12)

2.1 EMOČNÍ VÝVOJ A SOCIALIZACE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Začleněním dítěte do lidského společenství postupuje výrazně vstupem do školy. Významnými osobami, podle nichž se dítě učí modelovat své vlastní způsoby chování, nejsou už pouze **rodiče**, ale přistupují k nim stále více **učitelé** a **spolužáci**. Pokud jde o způsoby sociální reaktivity, dává skupina dítěti příležitost k četnějším a rozlišenějším

interakcím. Reakce dítěte na druhé dítě má jiný ráz než reakce na dospělé a dítě je dítěti bližší svými vlastnostmi, svými zájmy i postavením mezi lidmi.

Ve vrstevnické skupině školní třídy se dítě učí stále lepšímu porozumění názorům, přáním a potřebám různých lidí – diferencuje se tedy stále více jeho schopnost sociálního porozumění. Paralelně s tím narůstá i schopnost volního sebeřízení či seberegulace. Školní dítě si už také začíná samo klást vzdálenější cíle, které od něho vyžadují již poměrně dlouhodobé volní úsilí; u takto dobrovolně přijatých úkolů bývají pak některé děti až překvapivě vytrvalé. Narůstající sebeovládání je výsledkem dvou vzájemně se ovlivňujících faktorů:

- emoční reaktivity, která je do značné míry založena biologicky – temperamentově;
- volního ovládání emočních reakcí.

Vývoj v obou oblastech pak přispívá k narůstající odolnosti dítěte vůči zátěži i k větší adaptabilitě. Schopnost emoční seberegulace je obecně významnou součástí celkové sociální obratnosti dítěte a ovlivňuje jeho přijetí skupinou – děti s lepší schopností sebekontroly patří častěji k dětem oblíbeným, děti impulzivní a dráždivé bývají skupinou naopak odmítány.

Až do 10. roku roste mozek a opouzdřují se nervová vlákna, pak se růst CNS zpomaluje. V tomto období se zdokonaluje senzomotorická koordinace a motorická výkonnost (vytrvalost, pohyblivost i obratnost). Dosud se rozvíjela především hrubá motorika, nyní se zlepšuje výkon i v jemné motorice (psaní, kreslení, modelování). Dítě v tomto věku má silnou potřebu pohybové aktivity, která by neměla být omezována. Učení, které je v mladším školním věku hlavní činností, ovlivňuje všechny psychické funkce a ty se zdokonalují. Probíhá intelektualizace poznávacích procesů, výrazný je aspekt záměrnosti a uvědomělosti psychické činnosti. Ustupuje fantazie a snění, školák se orientuje na realitu. Období mladšího školního věku se nazývá realistickým obdobím (od 8. roku je to ještě naivní realismus, od 9. roku se rozvíjí kritický realismus). (Novotná, Hříchová, Miňhová, 2012, s. 50)

Školní děti s dobrou emoční kompetencí jsou si dobře vědomy vlastních pocitů i emocí druhých lidí, vyjadřují své prožitky přiměřeným způsobem a jsou schopny své pocity kontrolovat a regulovat podle okamžité situace tak, aby to zvládnutí přítomného problému usnadnilo. Také vývoj emočního porozumění zřetelně pokročil. Ve školním věku již dítě poznává, že pocity, přání či motivy je možné před okolím skrývat (ale nelze je skrýt před sebou samým). Ve školním věku začínají být děti schopny rozumět také možnosti

ambivalentních prožitků. Zprvu (kolem 6 let) dítě připouští, že dvě různé emoce je možné prožívat těsně po sobě, ale nikdy ne současně. Teprve ke konci mladšího školního věku (kolem 10 let) si uvědomuje i možnost současné přítomnosti několika i protikladných emocí.

Vývoj sociálních kontrol a hodnocení orientace – byl už v základech zahájen v předškolním období, takže školní začátek si už s sebou do školy přináší zvnitřněné elementární normy sociálního chování (ví, co se smí a co se nesmí, co je dovoleno a co zakázáno) a rovněž základní hodnoty (tj. ví, co je žádoucí a co je zakázáno).

Vývoj morálního vědomí a jednání – chápání mravních norem a hodnot a jednání podle nich – závisí ovšem na celkovém vývoji dítěte, zejména na jeho schopnosti poznávat a řadit věci, tedy na vývoji kognitivním.

Podle teoretického východiska byly navrženy různé konkrétní výchovné postupy, jak mravní vývoj podporovat. Někde se vychází ze seznamu určitých, víceméně libovolně stanovených, mravních vlastností a hledají se postupy, jak je záměrně učit. Jindy se klade důraz hlavně na vcítění do potřeb a emocí druhých lidí – dítě se třeba na konkrétních příkladech učí, co samo prožívá, když mu někdo něco daruje, a poznává, že může stejnou radost udělat druhému. Zatímco na začátku školní docházky je pro dítě určujícím modelem hodnocení učitelka, v dalších letech školního období stále více roste vliv dětské skupiny. Ta také zprostředkuje sociální normy a hodnoty, které nemusí nutně souhlasit s normami a hodnotami dospělých. Konflikt mezi skupinovou morálkou a mravními normami a hodnotami dospělých bývá zprvu řešen ve prospěch morálky autoritativních postav, ale později pak převáží vliv skupiny.

Třetí složka socializačního procesu – **osvojování sociálních rolí**, tj. očekávaných vzorců chování, se také značně rozvíjí. Ve škole si dítě zvnitřňuje novou roli žáka, ale poznává i komplementární roli učitele, učí se novým způsobům chování v roli spolužáka, od něhož se očekává pomoc v případě potřeby a nutná solidarita.

Zvláště významné pro život v dospělosti je však upevnění **sexuálních rolí** (mužské – ženské). Od muže se v naší společnosti očekává poněkud jiné chování než od ženy; předpokládá se a také se toleruje častější a výraznější sebeprosazování, síla, odvaha, ale i lepší ovládnutí citových projevů. Ženy jsou naopak pokládány za více závislé, navenek projevující své city, úzkostnější a přizpůsobivější. Chlapecký či dívčí způsob chování upevňují rodiče ve shodě se společenským očekáváním tak, že projevují uznání, popřípadě dávají najevo nesouhlas, většinou nevědomky. Ve školním věku tedy patrně vrcholí socializace směrem k přejímání ženských a mužských dovedností – dívky v tomto věku

značně inklinují k matce při těchto činnostech, podobně chlapci se nyní více než dříve zaměřují na pomoc otcům při tradičních mužských činnostech, častěji vykonávaných mimo interiér domácnosti. K ujasnění pohlaví role dítěte jistě napomáhají, i když často k velkému rozhořčení vychovatelů, také informace, které si děti předávají mezi sebou a jež jsou – jak ukazují empirické studie – častější než organizovaná sexuální výchova či výchova k rodičovství. Z různých rolí, které dítě přijímá, i ze svého postavení ve skupině vrstevníků si dítě osvojuje i uvědomělejší **sebepojetí a sebehodnocení**. Jeho počátky hledáme ovšem již na samém počátku života. Kladné hodnocení je pro duševní zdraví velmi významné. Psychoterapeuticky zaměření badatelé poukázali na to, že kořen mnoha psychických obtíží je právě v nejistotě o hodnotě vlastního „já“. Člověk, který si sám sebe realisticky necení, má obvykle problémy i ve styku s druhými lidmi. Škola může v tomto směru rozhodující měrou ovlivnit to, co rodiče dříve začali. Pokud jde o vliv rodičů na kladné nebo záporné sebehodnocení, můžeme uvažovat o dvojitým mechanismu působení. Předně rodiče dávají dítěti najevo, jak si ho váží nebo jak je podceňují, a tím mu jako v zrcadle ukazují jeho vlastní hodnotu = **zrcadlová teorie**.

Na druhé straně jsou rodiče také vzorem chování – podle nich dítě modeluje samo sebe; jejich vlastní reálné, příliš nízké či vysoké sebehodnocení může být základem, podle něhož si dítě vytváří své vlastní sebepojetí a sebehodnocení = **teorie modelu**. Svoji cenu pro druhé začíná dítě poznávat už v nejútlejším věku – když okolí na projevy dítěte kontingentně a synchronně reaguje a sdílí s ním jeho zájem a emoční prožitky. Dítě pak snadno získává pocit, že druhé zklamalo nebo že vůči němu nejsou spravedliví.

Důležité pro kladné sebehodnocení je ovšem i **atribuční styl**, tedy to, jak vnímáme příčiny svých úspěchů i nezdarů. Pokud je pozitivní výsledek vnímán jako nahodilý, závislý jen na štěstí, pak obvykle bývá sebehodnocení nízké. Posílení sebehodnocení tedy spíše než stálým chválením a oceňováním dítěte dosáhnou tehdy, jestliže dítěti jasně dávají najevo, že úspěch je do značné míry výsledkem jeho schopností a snahy a chyba je hlavně příležitostí k učení a růstu.

Dětská skupina je však na začátku školního věku ještě málo diferencovaná. Vztahy dítěte ke spolužákům a k druhým dětem vůbec jsou v té době stále ještě hodně nahodilé – závisí například na tom, s kým dítě právě sedí v lavici, vedle koho v sousedství bydlí, s kým si společně hraje apod. Teprve kolem 10 let se vytvářejí trvalejší vztahy **přátelství** založené na osobních vlastnostech a celá skupina se začíná vnitřně diferencovat. Ve třídě i ve společenstvích založených na společných hrách se postupně buduje určitá struktura – některé děti nyní zaujímají vysoké postavení, například pro svou tělesnou sílu a obratnost,

ale i pro některé osobní vlastnosti (kamarádství, ochota pomoci). Na konci řady jsou obyčejně děti malého vzrůstu, slabé a také děti plaché a úzkostné. Děti ze zanedbávajících rodin jsou obyčejně druhými hodnoceny nízko a samy sebe stejně nízko hodnotí.

Sebesocializace je alternativní pohled na socializační proces, který nevyklučuje socializační vliv významných osob v prostředí dítěte, ale doplňuje jej. Důraz je přitom položen na vnitřní procesy, tedy na to, jak dítě přijímá a jak si vysvětluje informace získané z prostředí. Dítě si samo vytváří určitou teorii o sobě (odpověď na otázky – kdo jsem, jaký budu, jakou mám hodnotu). Tato teorie je pak základem jeho pojetí vlastní **identity**. To pak ovlivňuje i jeho chování navenek, čímž opět modifikuje postoje osob, které působí na socializaci zvnějšku.

Nejdůležitější činností pro poznávání světa věcí i začlenění do lidského společenství byla v předškolním věku hra; nyní je to vedle ní skutečná **práce**. Schopnost vykonávat úkoly, které nejsou samy o sobě příjemné a nevyplývají z okamžitých potřeb, ale jsou prováděny pro zamýšlený cíl, je jednou z charakteristik zralosti dítěte pro školu a rychle vyplývají spíše z vnějších požadavků než z jeho vlastních přání, a tak vrůstá do světa práce, i když práce je zatím jen školní práce. Dítě, které začíná pracovat, si ovšem nepřestává hrát. Pro zdravý vývoj osobnosti je **hra** i ve školním věku nezbytná a mají pro ni být vytvořeny podmínky. Mění se obliba her – stále více dává dítě přednost hrám se složitějšími pravidly. Vedle jednoduchých her založených na náhodě (házení kostkou) se dítě nyní učí hrát dámu, šachy apod. Hra a práce stojí od této doby vedle sebe jako odlišné činnosti se zvláštním zaměřením. Od počátku školní docházky se má dítě učit, že má vymezený čas na práci, kdy musí soustředit pozornost a vynaložit potřebné úsilí bez hravého odbíhání. Pro přípravu do školy je proto vhodné vymezit kratší čas nebo do této doby zařadit krátké přestávky. Na druhé straně má mít dítě volnost při hře, která by neměla být svázána žádným jiným výchovným nebo vzdělávacím účelem. To ovšem neznamená, že by práce nemohla být stejně zajímavá a lákavá jako hra a že by nemohla být stejně vážná jako práce a nepřispívala k výchově. Jen v tomto smyslu může být „škola hrou“ a „hra školou života“. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 130-141)

PRAKTICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE

3 Provedení praktické části a její vyhodnocení

Praktická část navazuje na problematiku teoretické části. Veškeré poznatky, které jsem nastudovala a uvedla v teoretické části, budu konkrétně zkoumat u dětí mladšího školního věku. Tuto skupinu dětí jsem si vybrala proto, že jsem se chtěla dozvědět, jaký vztah a postoj mají děti mladšího školního věku k sociálním sítím. Do výzkumu jsem také zahrнула rodiče dotazovaných žáků, kteří se podíleli na zodpovězení otázek, které byly provázané s dotazníky dětí. Tím jsem mohla zkoumat nejen postoje dětí, ale zároveň i rodičů k celkové problematice sociálních sítí ve vztahu k výchově.

3.1 Cíle praktické části

Prvním cílem výzkumné části bylo zjistit, jaké sociální sítě a do jaké míry navštěvují žáci 3., 4. a 5. ročníku. V souvislosti s výsledky zjistit, které sociální sítě jsou akceptovatelné pro jejich rodiče.

Druhým cílem bylo blíže zjistit, čím se žáci zabývají na konkrétních sociálních sítích a co jim přináší radost, když na nich tráví čas. Součástí druhého cíle bylo položit stejné otázky rodičům a na základě jejich odpovědí zjistit, zda mají představu, jak jejich děti tráví čas na konkrétních sociálních sítích.

Třetí cíl byl zaměřen na celková rizika, která sociální sítě mohou přinášet. Žáci si měli představit různé situace, které by mohly skrze sociální sítě nastat a jejich odpovědi měly vést k zjištění, zda si daná rizika uvědomují. Otázky bezpečnosti byly položeny i rodičům, na jejichž základě bylo zjištění, jakou mají kontrolu nad bezpečným chováním dětí na sociálních sítích.

Čtvrtým cílem bylo od žáků zjistit, zda by uměli vyhledat pomoc nebo pomoc nabídnout, kdyby se dostali do nepříjemné situace na sociální síti. Tento cíl jsem provázala s odpověďmi rodičů, od kterých jsem se chtěla dozvědět, jak řeší otázku prevence před nebezpečím, které se může na sociální síti objevit.

3.2 Metody výzkumu

K naplnění stanovených cílů jsem si vybrala metodu dotazníku. Tato metoda se mi zdála pro žáky prvního stupně jako nejideálnější, neboť jsem potřebovala oslovit více

respondentů a získat větší množství údajů. Důležitá pro mě byla i anonymita respondentů. U této metody jsem měla obavy, že nejmladší respondenti nebudou vždy rozumět otázce a odpovědi budou zkreslené nebo nezodpovězené. Abych předešla mým obavám, při sběru dat jsem zahrнула podporu v rámci individuální konzultace v podobě dovysvětlení otázek, zejména ve třetím ročníku při samotném sběru dat.

V samotném dotazníku jsem použila kombinaci různých typů otázek. Nejvíce se v dotazníku objevovaly otevřené otázky, kterými jsem sledovala zkušenosti, příběhy a vlastní vyjádření samotných dětí. Na druhém místě se v dotazníku objevovaly polouzavřené otázky, kde žáci měli na výběr několik odpovědí, ale měli zároveň možnost napsat svoji odpověď. Tam, kde jsem předpokládala, že připravené odpovědi budou jednoznačné a nebude potřeba dovysvětlení, jsem volila otázky uzavřené s nabídkou připravených odpovědí.

3.3 Respondenti

Výzkum jsem prováděla na prvním stupni Základní školy Pod Ralskem v Mimoni, kde jsem zaměstnaná jako pedagog na prvním stupni. Do výzkumu jsem zahrнула 3., 4. a 5. ročníky. Jelikož jsem na rodičovské dovolené, dohodla jsem se s třídními učitelkami, zda by mohly zadat dotazníky ve svých třídách a na základě podrobného vysvětlení byly dětem nápomocné k případnému dovysvětlení otázek. Ve třetích třídách jsem, po dohodě s třídní učitelkou, zadávala dotazníky osobně, abych měla vlastní zkušenost při sběru dat. Konkrétní přehled respondentů najdete v následující tabulce.

Tabulka 2: Přehled zkoumaných tříd

Ročníky	Počet žáků	Počet odevzdaných dotazníků
3.	48	34
4.	43	34
5.	48	33
Celkem	139	101

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4 Výsledky výzkumného šetření

Celkem se výzkumu zúčastnilo 101 žáků. Při vyhodnocování jsem vycházela z celkového počtu respondentů ze všech ročníků dohromady. Vzhledem k tomu, že výsledky jsou vyhodnoceny v %, musela jsem u některých otázek vycházet z celkového počtu respondentů a u některých z celkového počtu odpovědí.

Tabulka 3: Počet žáků podle pohlaví dle jednotlivých tříd

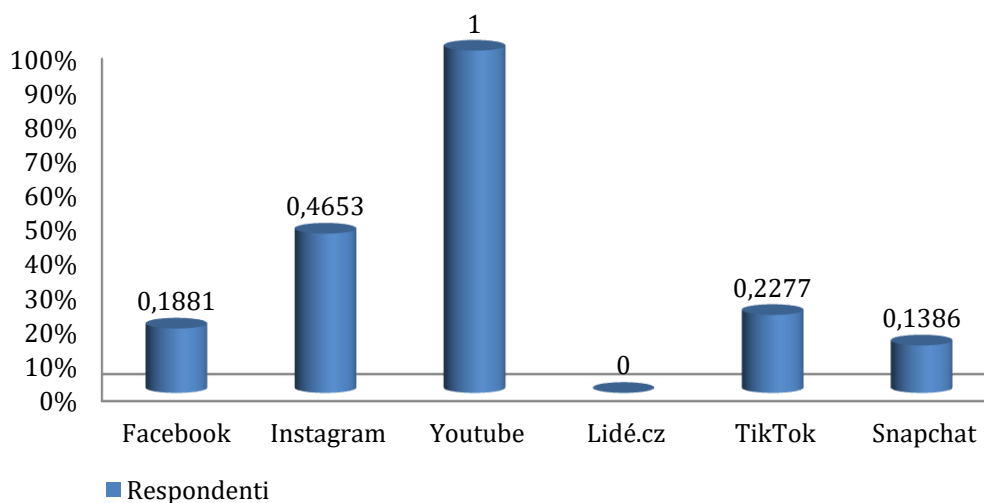
Ročník	3.	4.	5.
Chlapci	17	14	21
Dívky	17	20	12
Celkem	34	34	33

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 1

Otázka: *Chodíš na tyto sociální sítě?*

Cíl: Zjistit, na jaké konkrétní sociální sítě chodí žáci 3. – 5. ročníků.

Graf 3: Konkrétní sociální sítě

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Žáci na tuto otázku kroužkovali jednotlivé odpovědi, pokud aktivně navštěvují konkrétní sociální síť nebo nikoliv. Z grafu jde jednoznačně vidět, která sociální síť má 100% účast a naopak, kterou sociální síť ani jeden dotazovaný žák nenavštěvuje. Nabídla jsem odpovědi, u kterých jsem se domnívala, že je žáci prvního stupně mohou navštěvovat. Jelikož sociálních sítí je velké množství, u poslední varianty jsem nechala žákům prostor pro vlastní odpověď. Z odpovědí jsem se dozvěděla, že někteří žáci navštěvují sociální síť TikTok a Snapchat.

Otázka č. 2

Otázka: Jak často trávíš čas na sociálních sítích (Facebook, YouTube,...)?

Cíl: U této otázky bylo cílem zjistit, jaký čas věnují sociálním sítím.

Tabulka 4: Čas na sociálních sítích

Čas na sociálních sítích	Jsem často, několikrát za den	Jednou denně na chvíli	Podívám se párkrát za týden	Nechodím tam vůbec
3. ročník	13	16	5	0
4. ročník	20	10	4	0
5. ročník	19	7	7	0
Celkem %	51,48 %	32,67 %	15,84 %	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tato otázka byla uzavřená a žáci vybírali pouze z nabízených odpovědí. Více než polovina žáků (51,48 %) odpověděla, že na sociálních sítích tráví čas několikrát za den. 32,67 % žáků odpovědělo, že se tam staví jednou denně na chvíli. Čím byla v otázkách kratší doba trávení času na sociálních sítích, tím méně žáků odpovídalo na danou otázku. Pouze 15,84 % žáků uvedlo, že na sociálních sítích tráví pouze několikrát za týden. Žádný žák nevedl, že by na ně nechodil vůbec.

Otázka č. 3

Otázka: Máš od rodičů vymezený čas, jak dlouho můžeš na internetu být?

Cíl: U této otázky jsem chtěla prozkoumat a poté propojit odpovědi s rodiči, jak hodně se liší odpovědi z pohledu dětí a rodičů. Zároveň jsem chtěla porovnat tuto otázku s otázkou druhou, kde u otázky druhé byl konkrétní čas z pohledu dětí a u otázky třetí jsou už zahrnutá pravidla rodičů.

Tabulka 5: Vymezený čas na sociálních sítích od rodičů

Vymezený čas na soc. sítích od rodičů	Mohu pouze o víkendech nebo o prázdninách	Mohu každý den chvíli	Můžu každý den, jak dlouho chci	Nesmím být vůbec na internetu
3. ročník	1	20	13	0
4. ročník	1	17	15	1
5. ročník	1	14	18	0
Celkem %	2,97 %	50,46 %	45,54 %	0,99 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tato otázka je provázaná s otázkou druhou. Je uzavřená a žáci vybírali ze 4 připravených odpovědí. Z výsledků je patrné, že rodiče poloviny žáků (50,46 %) dovolí trávit čas na sociálních sítích chvíli denně. 45,54 % žáků odpovědělo, že mají povoleno být na sociálních sítích každý den, jak dlouho chtějí. 2,97 % žáků odpovědělo, že na sociálních sítích mohou být pouze o víkendech nebo o prázdninách a 1 žák (0,99 %) uvedl, že na internetu nesmí být vůbec.

Otázka č. 4

Otázka: *Když přijdeš na FACEBOOK, co tam nejvíce děláš?*

Cíl: Zjistit, jaká je nejčastější činnost na sociální síti Facebook.

Tabulka 6: Nejčastější činnost na Facebooku

Nejčastější činnost na Facebooku	Prohlížím si videa a fotky kamarádů	Dopisuji si s kamarády	Vyhledávám nové lidi a chci si je přidat do přátel	Dávám příspěvky na zeď, aby se všichni mohli podívat	Jiná činnost
3. ročník	1	1	1	1	0
4. ročník	2	4	0	0	1
5. ročník	3	4	1	0	0
Celkem %	31,58 %	47,37 %	10,52 %	5,26 %	5,26 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

V první otázce odpovědělo 19 žáků, že navštěvují sociální síť Facebook. V této otázce jsem tedy vycházela z 19 odpovědí. Nejčastější činností našich dotazujících (47,37 %) bylo, že si dopisují s kamarády. Druhá nejčastější odpověď byla prohlížení si videí a fotek kamarádů (31,58 %). Dva žáci uvedli, že hledají nové kamarády a pouze jeden žák dává své příspěvky na svoji zeď. Tato otázka byla polouzavřená, proto měli žáci možnost napsat i svoji vlastní odpověď. Tuto možnost využili dva žáci (5,23 %) s odpověďmi:

- hraní her;
- ukazování ostatním lidem své vyrobené výrobky.

Otázka č. 5

Otázka: *Když jdeš na INSTAGRAM, co tam nejvíce děláš?*

Cíl: Zjistit, jaká je nejčastější činnost na sociální síti Instagram.

Tabulka 7: Nejčastější činnost na Instagramu

Nejčastější činnost na Instagramu	Prohlížím si fotky a videa různých lidí	Dávám na svůj profil své fotky a videa	Snažím se, aby mě sledovalo co nejvíce lidí	Dopisuju si s různými lidmi	Jiná činnost
3. ročník	13	0	0	1	0
4. ročník	6	6	1	3	0
5. ročník	16	0	1	0	0
Celkem %	74,47 %	12,77 %	4,26 %	8,51 %	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

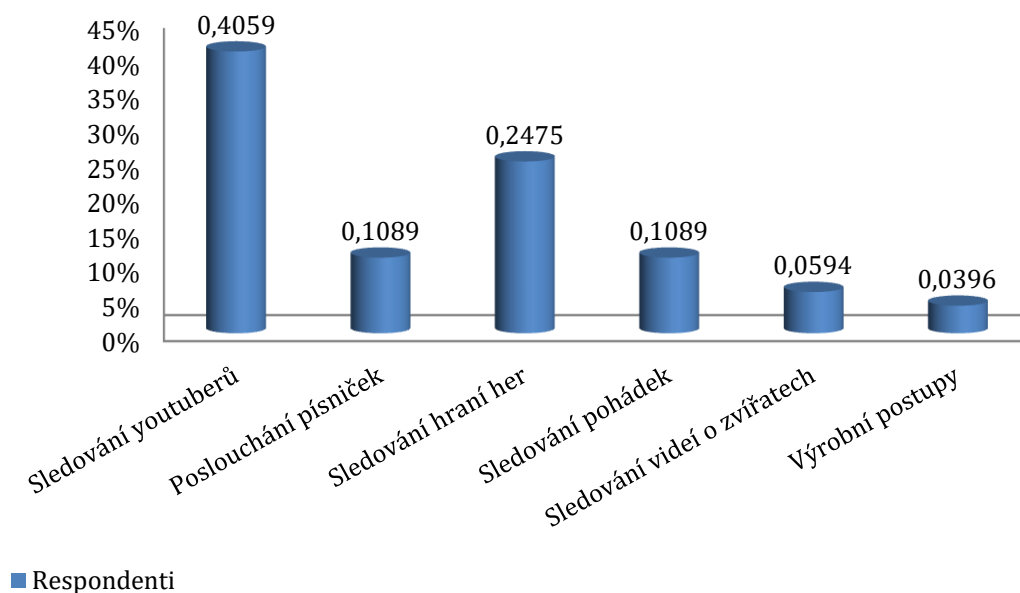
Interpretace výsledků

Stejně jako u otázky číslo 4 měli žáci na výběr ze 4 daných odpovědí a poslední odpověď sloužila k vlastnímu vyjádření. Ze 47 žáků odpovědělo 74,47 % žáků, že na Instagramu nejčastěji prohlíží fotky a videa různých lidí. Pouze 12,77 % žáků vkládá na svůj profil fotky nebo videa. 8,51 % odpovědí bylo dopisování s různými lidmi. Nepatrné množství (4,26 %) se snaží o velkou sledovanost. Žádný žák neuvedl, že by dělal i jinou činnost, než která byla v nabídce.

Otázka č. 6

Otázka: *Když jsi naposledy byl(a) na YOUTUBE, jaká videa si vyhledal(a)? Můžeš napsat o čem byla?*

Cíl: U této otázky jsem se chtěla dozvědět, jaká videa vyhledávají děti na prvním stupni.

Graf 4: Konkrétní videa na YouTube

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tato otázka byla v dotazníku otevřená. Nechtěla jsem žákům omezit odpovědi, jelikož videa mohou být zaměřená na nespočet oblastí. Naopak jsem chtěla dát žákům prostor ke sdílení svých oblíbených videí. Nejvyhledávanější videa jsou videa různých youtuberů v celkovém zastoupení 40,59 % žáků. Druhá nejčastěji vyhledávaná videa jsou herní. 24,75 % žáků se rádo dívá, jak někdo hraje počítačové hry. Písničky a pohádky mají u 10,89 % žáků stejný počet zastoupení. 5,94 % žáků uvedlo, že se rádo dívá na pořady o zvířatech, zejména pořady o koních. Výrobní postupy byly zmíněny u 3,96 % žáků, kde jsem se dozvěděla, že se dívají na postup výroby slizu. V dotaznících se objevilo pár odpovědí, které jsem zařadila do ostatních videí, jednalo se o videa líčení a sportovní programy.

Otázka č. 7

Otázka: Vědí tví rodiče, na jaká videa koukáš na YOUTUBE?

Cíl: Tato otázka mě vedla k tomu, abych mohla výsledky dětí propojit s výsledky rodičů a tím zjistit, zda mají rodiče a děti mezi sebou provázanou komunikaci.

Tabulka 8: Rodiče a jejich vědomí o videích na YouTube

Vědí tví rodiče, na jaká videa koukáš na YouTube?	Ano a díváme se spolu	Ano, ale dívám se sám	Ano, povídáme si o nich spolu	Myslím si, že neví
3. ročník	2	23	1	6
4. ročník	7	21	0	7
5. ročník	4	19	4	7
Celkem %	12,87 %	62,38 %	4,95 %	19,80 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tato otázka byla v dotazníku uzavřená a sloužila mi k tomu, abych výsledky mohla propojit s výsledky rodičů. Poté budu zkoumat, zda jsou děti a rodiče provázané a vědí vzájemně o sobě. Více jak polovina žáků uvedla (62,38 %), že rodiče ví, na jaká videa se dívají, ale přesto se dívají sami. 19,80 % odpovědí bylo, že si žáci myslí, že rodiče netuší, na jaká videa se dívají. Společné sledování videí uvedlo 12,87 % a pouze 4,95 % žáků si o videích s rodiči povídá.

Otázka č. 8

Otázka: *Pokud navštěvuješ stránku LIDE.CZ, je něco, co tě tam opravdu baví?*

Cíl: Zjistit, jak se můžou žáci na prvním stupni bavit na této sociální síti.

Interpretace výsledků

Tato otázka byla polouzavřená a žáci měli na výběr z 6 odpovědí. 5 odpovědí bylo daných a poslední odpověď byla žákům otevřená pro vlastní sdělení. V první otázce v dotazníku všech 101 žáků odpovědělo, že tuto sociální síť vůbec nenavštěvují. Tato osmá otázka tedy byla pro mě pouze kontrolní, zda opravdu všichni žáci odpoví, že tuto sociální síť nenavštěvují.

Otázka č. 9

Otázka: *Představ si situaci: Na Facebooku si tě do přátel chce přidat někdo, kdo má přezdívku „SLUNÍČKO10“. Co uděláš?*

Cíl: Zjistit, jak žáci reagují na situace, které se běžně mohou stát a z odpovědí vyvodit, zda si uvědomují rizika, že na druhé straně může být kdokoliv.

Tabulka 9: Postup při žádosti o přátelství cizím člověkem

Na Facebooku si tě chce do přátel přidat někdo, kdo má přezdívku "SLUNÍČKO10". Co uděláš?	Zablokuji, odmítnu	Řeknu to rodičům	Přidám ho/ji do přátel	Budu mu/jí psát, ať se něco o něm/ní dozvím a poté se rozhodnu	Nevím
3. ročník	15	2	3	1	3
4. ročník	24	4	1	0	0
5. ročník	27	1	0	2	0
Celkem žáků	79,52 %	8,43 %	4,82 %	3,61 %	3,61 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

U této otázky jsem vycházela z 83 odpovědí. Otázka v dotazníku byla otevřená a žáci měli napsat svoji odpověď. Na tuto otázku odpověděli i žáci, kteří v otázce č. 1 uvedli, že Facebook nemají. Nejčastější odpověď (79,52 %) byla, že by žádost odmítli. 8,43 % žáků by šlo sdělit informaci rodičům. Mezi odpověďmi se našlo 4,82 % žáků, kteří by žádost přijali. Stejný počet žáků (3,61 %) odpovědělo, že neví, co by udělali, nebo by se chtěli o daném člověku něco dozvědět.

Otázka č. 10

Otázka: Pokud nemá „SLUNÍČKO10“ profilovou fotografii, jak podle tebe může vypadat?

Cíl: Posoudit z odpovědí a porovnat s vývojovými znaky dětí mladšího školního věku, jak nahlíží na tuto situaci. Tím zjistit, jakou mají představu o někom, kdo se objevuje na druhé straně internetu.

Tabulka 10: Představa o neznámém příteli

Pokud nemá "SLUNÍČKO10" profilovou fotku, jak podle tebe může vypadat?	Pedofil	Kdokoliv	Starý člověk	Hezký člověk	Nevím
3. ročník	2	4	1	6	11
4. ročník	10	9	2	3	5
5. ročník	6	11	4	0	6
Celkem %	25,30 %	28,92 %	8,43 %	10,84 %	26,51 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

U této otevřené otázky, kdy žáci psali své odpovědi, jsem vycházela opět z 83 odpovědí. Největší zastoupení (28,92 %) byly odpovědi, že na druhé straně může být kdokoliv, tudíž může vypadat jakkoliv. 26,51 % žáků odpovědělo, že neví, jak by mohlo „Sluníčko10“ vypadat. Pedofil byla odpověď, která se objevovala u 25,30 % žáků. Byly zde i odpovědi (10,84 %), že na druhé straně bude někdo hezký. 8,43 % žáků zmiňovalo, že tam bude starý člověk.

Otázka č. 11

Otázka: „*SLUNÍČKO10*“ ti napiše, ať pošleš nějaké fotky, co uděláš?

Cíl: Zjistit, kam až jsou žáci v tomto věku schopné zajít, a zdali mají nějaké zábrany. Zde budu sledovat, jestli mají prevenci osvojenou nebo nikoliv.

Tabulka 11: Posílání fotek neznámému příteli

"SLUNÍČKO10" ti napiše, ať pošleš nějaké fotky, co uděláš?	Fotky pošlu	Pokud pošle fotky "SLUNÍČKO10", tak já je také pošlu	Budu si se "SLUNÍČKEM10" ještě chvíli psát a pošlu fotky později	Nepošlu fotky
3. Ročník	2	3	1	18
4. Ročník	0	0	2	27
5. Ročník	0	1	1	28
Celkem %	2,41 %	4,82 %	4,82 %	87,95 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tuto otázku jsem zvolila jako polouzavřenou. Žáci vybírali ze 4 možných odpovědí, 5. odpověď byla možnost, že mohli navrhnout své vlastní řešení. Z 83 odpovědí 87,95 % žáků odpovědělo, že fotky nepošlou. Se stejným počtem odpovědí (4,82 %) byly odpovědi, pokud pošle fotky „Sluníčko10“, tak je daný žák pošle též, nebo si bude se „Sluníčkem10“ ještě chvíli psát a pošle fotky později. 2,41 % žáků odpovědělo, že fotky pošlou.

Otázka č. 12

Otázka: Co uděláš, když ti „*SLUNÍČKO10*“ navrhne, že byste mohli jít ven?

Cíl: Tato otázka souvisí s otázkou č. 11 a mým cílem bylo zjistit, zda by s člověkem, který může být kdokoliv, šli respondenti ven nebo nikoliv. Opět budu zkoumat, jak mají osvojenou prevenci.

Tabulka 12: Setkání s neznámým přítelem

Co uděláš, když ti "SLUNÍČKO10" navrhne, že byste mohli jít ven?	Když vím, jak vypadá a píšeme si, klidně ven půjdu	Chvilí si se "SLUNÍČKEM 10" ještě budu psát a půjdu ven později	Nepůjdu ven	Půjdu ven pouze, když se mnou někdo půjde (kamarádi, rodiče)
3. ročník	2	1	9	12
4. ročník	1	0	18	10
5. ročník	1	0	20	9
Celkem %	4,82 %	1,20 %	56,63 %	37,35 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Otázka byla uzavřená a žáci vybírali ze 4 připravených odpovědí. Vycházela jsem stále z 83 zodpovězených otázek. Více jak polovina žáků (56,63 %) odpověděla, že by ven nešla. 37,35 % žáků zakroužkovalo odpověď, že by šli ven v případě, že by šel někdo s nimi. 4,82 % žáků by klidně šlo ven. 1 žák odpověděl, že by si se „Sluníčkem10“ ještě chvíli psal a šel by ven později.

Otázka č. 13

Otázka: Když nebudeš chtít se „Sluníčkem10“ jít ven, ale „Sluníčko10“ tě bude stále přemlouvat a tobě se to nebude líbit, co uděláš?

Cíl: U této otázky jsem chtěla zjistit, jak by žáci naložili s nepříjemnou situací a zda by se dokázali někomu svěřit. Také mě zajímalo, ke komu mají důvěru.

Tabulka 13: Naléhání neznámého přítele

Když bude "SLUNÍČKO 10" naléhat a tobě se to nebude líbit, co uděláš?	Řeknu to rodičům	Řeknu to učitelce	Řeknu to kamarádovi/kamarádce	Někam zavolám (např. na policii)	Neudělám nic, počkám, až přestane psát	Zablokuji ho/ji
3. ročník	20	2	2	6	3	1
4. ročník	18	0	3	7	3	3
5. ročník	14	3	6	3	3	4
Celkem %	51,49 %	4,95 %	10,89 %	15,84 %	8,91 %	7,92 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

V dotazníku jsem tuto otázku zadala polozavřenou. V nabídce bylo 5 konkrétních odpovědí a poslední odpověď dávala žákům možnost vlastního vyjádření. Nejčastější odpověď (51,49 %) byla, že celou situaci sdělí rodičům. 15,84 % dotazovaných uvedlo, že by někam zavolalo (např. na policii). Třetí nejčastější odpovědí (10,89 %) bylo, že by se svěřilo kamarádce/kamarádovi. 8,91 % žáků uvedlo, že by počkali, až dotyčný přestane psát. Pouze 4,95 % žáků by sdělilo tento problém svému učiteli. U otevřené odpovědi žáci zmiňovali, že by dotyčného zablokovali (7,92 %).

Otázka č. 14

Otázka: Stala se ti na jakékoliv sociální síti (např. Facebooku nebo jiné) nějaká věc, která pro tebe byla hodně nepříjemná? Co jsi s tím udělal(a)? Jak to probíhalo?

Cíl: Zjistit, zda žáci prvního stupně měli nějakou vlastní nepříjemnou zkušenost a popřípadě, jak ji řešili.

Tabulka 14: Zkušenosti s nepříjemnou situací

Stala se ti na jakékoliv sociální síti nějaká věc, která pro tebe byla hodně nepříjemná?	Nestala	Psal mi někdo cizí	Nadával mi kamarád	Viděl/a jsem nevhodná videa	Jiná
3. Ročník	29	2	2	0	1
4. Ročník	23	1	6	2	2
5. Ročník	31	2	0	0	0
Celkem %	82,17 %	4,95 %	7,92 %	1,98 %	2,97 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Na tuto otázku žáci odpovídali vlastní zkušeností. Odpovídalo všech 101 žáků. 82,17 % odpovědí bylo, že se žáci nesečkali s žádnou nepříjemnou situací. 7,92 % žáků sdělilo, že jim na sociální síti nadával kamarád. Jako nepříjemnou situaci uvedlo 4,95 % žáků, že jim psal někdo cizí. Dva žáci uvedli, že viděli nevhodná videa. Konkrétně to byl horor a erotický obsah. Mezi odpověďmi se vyskytovaly pro žáky i jiné nepříjemné situace (2,97 %). Byly to:

- psal mi kamarád, že jsem krásná;
- založil jsem si YouTube kanál, ale všichni se mi smějí;
- fotografie týraných zvířat.

Otázka č. 15

Otázka: *Jak by si pomohl(a) kamarádce/kamarádovi, kdyby se ti svěřil(a), že jí/mu přes sociální síť někdo slovně napadá, vyhrožuje nebo nutí do nepříjemných věcí?*

Cíl: Tato otázka by měla odhalit, zda by žáci prvního stupně uměli řešit situaci a konkrétně, jak by ji řešili. Na základě odpovědí zjistím, zda je třeba u této skupiny žáků zdůraznit možné varianty řešení.

Tabulka 15: Způsob pomoci kamarádovi

Jak bys pomohl(a) kamarádce/kamarádovi, když by se ti svěřil(a), že jí/mu přes sociální síť někdo slovně nadává/vyhrožuje?	Zavolám Policii	Nevím	Poradím, ať to řekne rodičům	Poradím, ať to řekne učiteli	Poradím, ať dotyčného ignoruje	Jiná
3. ročník	5	13	9	1	2	4
4. ročník	13	0	16	1	0	4
5. ročník	10	0	16	4	3	0
Celkem %	27,72 %	12,87 %	40,59 %	5,94 %	4,95 %	7,92 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Předposlední otázka byla otázka otevřená. Dala jsem žákům možnost se rozepsat, jak by pomohli/poradili někomu, kdo by je žádal o pomoc. 40,56 % žáků odpovědělo, že by je poslali za svými rodiči. 27,72 % žáků by rovnou volalo na policii. Pár žáků z nejnižší dotazované třídy odpovědělo (12,87 %), že neví, jak by se zachovali. Někteří žáci (5,94 % by poradili, aby se svěřili učiteli. Nejmenší počet odpovědí (4,95 %) radilo, aby dotyčného ignorovali. V napsaných odpovědích se ale objevovaly i jiné odpovědi (7,92 %):

- zmlátil bych ho;
- zabil bych ho;
- nemám žádné kamarády;
- poradil, ať si z toho nic nedělá.

Otázka č. 16

Otázka: *Pokud navštěvuješ některé sociální sítě (Facebook, ...), proč tam jsi? Co tě tam láká?*

Cíl: Potvrdit si výsledky z jednotlivých otázek a popřípadě dát žákům možnost se volně vyjádřit, proč na sociálních sítích jsou.

Tabulka 16: Konkrétní důvody návštěvy sociálních sítí

Pokud navštěvuješ některé sociální sítě, proč tam jsi? Co tě tam láká?	Videa, fotky	Chodí tam moji spolužáci	Sranda	Dopisování	Z nudy
3. ročník	20	2	5	4	3
4. ročník	22	3	2	5	2
5. ročník	21	5	0	3	4
Celkem %	62,37 %	9,90 %	6,93 %	11,88 %	8,91 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

U poslední otázky jsem vycházela ze 101 odpovědí. 62,37 % žáků napsalo, že vyhledávají na sociálních sítích nová videa svých youtuberů nebo fotky. 11,88 % žáků si tam chodí dopisovat se svými kamarády. 9,90 % odpovědí bylo, že tam chodí proto, že tam jsou i jejich spolužáci. 8,91 % uvedlo, že tam jsou pouze z nudy. Nejmenší počet žáků (6,93 %) láká sranda na sociálních sítích.

Dotazník pro rodiče

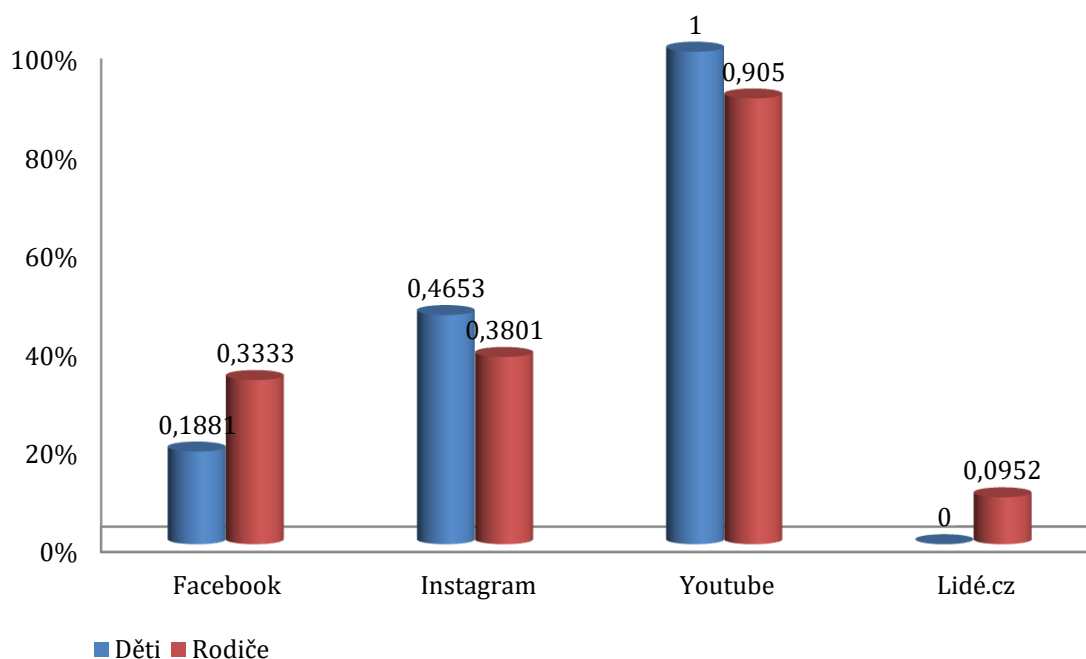
V mém výzkumu jsem se zabývala nejen odpověďmi žáků 3.-5. tříd, ale i odpověďmi jejich rodičů. Na základě dotazníků pro žáky jsem vytvořila dotazník pro rodiče, jelikož mě zajímal jejich pohled na sociální sítě týkající se jejich dětí. Dotazníky jsem vytvořila na stránce Survio⁸ a domluvila jsem se s třídními učiteli, zda by zaslali odkazy na dotazník. Celkem se mi vrátilo 42 vyplněných dotazníků. Nejzajímavější výsledky jsem zpracovala do následných grafů.

⁸ Služba pro tvorbu online dotazníků

Otázka č. 1

Otázka: *Smí vaše dítě navštěvovat tyto sociální sítě?*

Cíl: Porovnat propojení mezi žákem a rodičem.

Graf 5: Povolené a zakázané aplikace rodiči

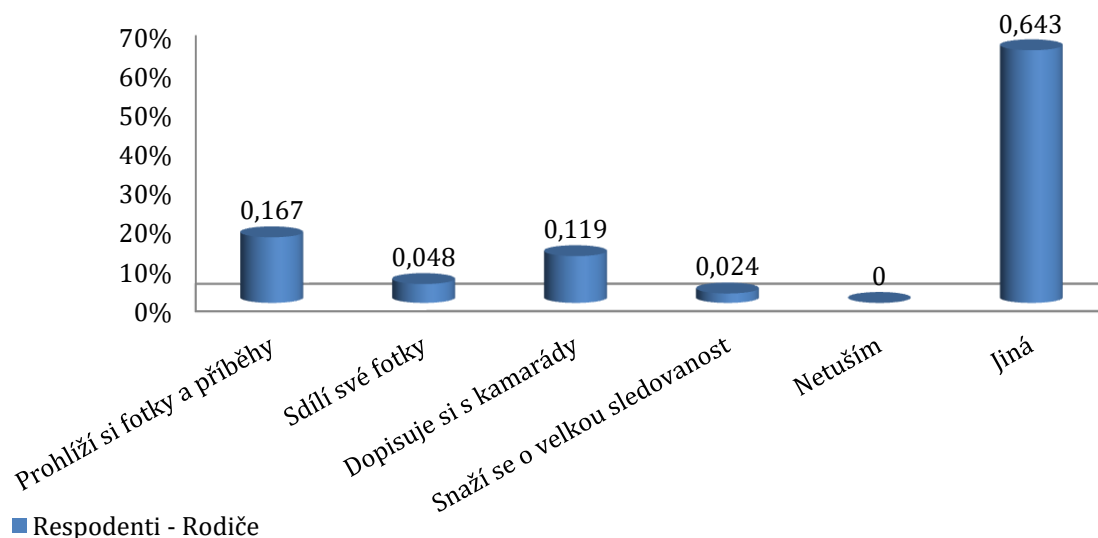
Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tento graf znázorňuje porovnání rodičů se žáky, zda dle pravidel rodičů mohou danou sít' žáci navštěvovat. Žáci ve velké míře mohou navštěvovat stránku YouTube, jelikož s touto sociální sítí 90,50 % rodičů souhlasí. 38,01 % souhlasí, že mohou jejich děti navštěvovat Instagram. Tento výsledek ukazuje, že 8,52 % žáků je na Instagramu i přes zákaz rodičů. Naopak 33,33 % rodičů nemá problém, když jsou jejich děti na Facebooku, ale oproti Instagramu zde děti ztrácí o danou sociální sít' zájem a Facebook využívají pouze v 18 %. Lidé.cz je u dětí nevyužívaná sít', přesto 9,52 % rodičů tuto sít' dětem povoluje.

Otázka č. 2

Otázka: Co vaše dítě nejvíce zajímá na INSTAGRAMU, pokud ho navštěvuje?

Graf 6: Konkrétní činnosti na Instagramu

Zdroj: Vlastní zpracování

Interpretace výsledků

Tato otázka byla nabídnutá rodičům jako polouzavřená. 5 daných odpovědí a 1 odpověď vlastní. 64,30 % rodičů zvolilo vlastní odpověď a to, že Instagram jejich děti nenavštěvují. Rodiče, kteří povolují Instagram, v 16,70 % uvedli, že si děti nejčastěji prohlíží fotky a příběhy. 11,90 % rodičů uvedlo, že si jejich děti na Instagramu nejčastěji píšou s kamarády. 4,80 % rodičů má přehled o tom, že děti sdílí své fotografie na svém profilu. Nepatrné množství (2,40 %) rodičů uvedlo, že se děti snaží o velkou sledovanost.

3.5 Závěry a diskuze z výzkumu

Jaké sociální sítě a do jaké míry navštěvují žáci 3., 4. a 5. ročníků?

Tato výzkumná otázka byla pro mě velmi důležitá, neboť na základě tohoto zjištění vím, které sociální sítě vedou u žáků mladšího školního věku a naopak, které sociální sítě nejsou pro žáky tohoto věku zajímavé. Než jsem dostala odpovědi, měla jsem určitý předpoklad a byla jsem přesvědčená, že se můj předpoklad z dotazníků potvrdí. Po vyhodnocení jsem byla opravdu překvapená.

Můj první předpoklad byl, že pro žáky prvního stupně bude Facebook nejnavštěvovanější sociální síť. I když by bylo na místě si myslet, že by všichni žáci měli zakroužkovat,

že Facebook nenavštěvují, neboť registrační věková hranice je 13 let, věděla jsem, že to tak nebude. Můj odhad byl, že více jak polovina dotazovaných žáků bude používat Facebook k různým účelům, jelikož se jedná o masovou sociální síť, která je známá opravdu už i těm nejmladším dětem. To se mi ale nepotvrdilo a naopak jsem došla k úplně jiným zjištěním. Byla jsem překvapená, že se Facebook objevil až mezi posledními navštěvovanými sociálními sítěmi. Je zde otázka, zda žáci nenavštěvují Facebook z důvodu, že tam legálně mohou být až od 13 let, nebo nemají zatím o tuto síť zájem. Ať se jedná o jakýkoliv důvod, je to pozitivní zjištění, neboť si myslím, že pokud začnou Facebook používat v pozdějším věku, máme jako pedagogové či rodiče více času je na toto prostředí připravit. Instagram, který je v posledních letech u nás velmi populární, je více navštěvovaný než Facebook. Předpokládala jsem, že Instagram nebude pro mladší žáky tolik zajímavý, neboť vnímám, že děti chtějí být na sociálních sítích hodně aktivní např. v podobě dopisování si se spolužáky a Instagram mi nepřijde na tuhle aktivitu nejvhodnější, i když se tam dopisovat dá. Když jsem ale zpracovávala výsledky, tak jsem pochopila, proč Instagram je pro žáky zajímavější než Facebook. Největší návštěvnost totiž získala sociální síť YouTube, kde žáci prioritně sledují své oblíbené youtubery. A skoro každý youtuber, který točí videa na YouTube, má účet na Instagramu. Když jsem si ještě k tomu vyhodnotila výsledky, jakou činností se nejvíce zabývají na Instagramu, mohla jsem si odpovědět, proč Instagram vede před Facebookem. Žáci na Instagramu nejvíce vyhledávají videa a fotky, tudíž bych řekla, že vyhledávají své oblíbené osobnosti, ať to jsou youtubeři, sportovci či lidé, kteří jim jsou nějakým způsobem blízcí. Facebook oproti Instagramu je složitější v tom, že pokud chce někdo někoho sledovat, musí si zažádat o přátelství. A ne každý na Facebooku přátelství schválí. Instagram je ve většině případů otevřený a dotyčný nepotřebuje žádat o schválení a pouze dá dotyčného sledovat. A z vlastní zkušenosti vím, že většina lidí má instagramový účet otevřený. Další hojně využívanou sociální sítí se u dětí objevila síť TikTok. Tuto sociální síť jsem neměla v nabídce možností odpovědí. Měla jsem ale možnost, aby děti napsaly i jinou sociální síť, kterou navštěvují. Byla to dobrá volba, že jsem tam tuto možnost zvolila, jelikož jsem se dozvěděla novou informaci. Tahle sociální síť byla, po vyhodnocení, pro mě nová. Abych se o ní mohla zmínit a zamyslet se, proč tuto sociální síť děti mladšího školního věku vyhledávají, musela jsem si ji sama nainstalovat a prozkoumat její prostředí. Po několikadenním používání jsem mohla zhodnotit, že TikTok je hodně podobný Instagramu, ale je pouze zaměřený na krátká videa. A jelikož YouTube zvítězil jako nejnavštěvovanější sociální síť, Instagram vedl ve fotkách a videích, je celkem logické, že sociální síť TikTok bude též oblíbený u žáků.

Když se zamyslím, proč síť Lide.cz nemá žádnou aktivní účast, tak můj názor je ten, že tato síť bude zajímavá pro starší žáky, neboť tato sociální síť je o seznamování a žáci prvního stupně ve většině případů tuto prioritu ještě nemají. Bylo by celkem zajímavé oslovit i žáky druhého stupně a porovnat výsledky žáků z prvního stupně.

Stejnou otázku jsem položila rodičům s rozdílem, že jsem se jich ptala, kterou sociální síť smí jejich dítě navštěvovat a kterou nikoliv. Z výsledků bylo patrné, že část rodičů nemá problém, když jejich dítě má účet na Facebooku. I když děti mají podporu od rodičů, Facebook u nich není tolik vyhledávaný, což je pozitivní zjištění. Instagram je na tom opačně. Někteří rodiče nesouhlasí, aby děti Instagram navštěvovaly, je ale z výsledků zřejmé, že některé děti jsou na Instagramu i přes nesouhlas rodičů. Rodičů jsem se zároveň ptala, jakou mají kontrolu, když svému dítěti nedovolí určitou sociální síť navštěvovat. Nejčastější odpovědi byly:

- pravidelné kontrolování historie;
- blokování všech aplikací, které dítě nesmí navštěvovat;
- komunikace o dění na internetu.

Kladu si zde otázku, zda je tato kontrola dostatečná. Z mého pohledu je velmi omezená na tzv. domácí prostředí. Je otázkou, zda žáci mimo domov, přes zákaz rodičů, na dané sociální síť tajně nechodí nebo opravdu respektují pravidla rodičů?! Proto si myslím, že odpovědi rodičů o komunikaci se svými dětmi o celém dění na internetu, je ta nejlepší cesta. Nejen, že prohlubují vzájemný vztah a důvěru, ale mohou si povídat o různých situacích, které mohou na sociálních sítích nastat a tím podporovat prevenci.

V další části této výzkumné otázky jsem se zabývala, jak často žáci tráví čas na sociálních sítích. V dnešní době mají skoro všechny děti chytré mobilní telefony, počítače nebo tablety a na nich neomezený přístup na internet. Někdy bývá těžké vidět děti i u jiné činnosti než právě u informačních technologií. Už se jen tak nevidí, jak si hlouček dětí cvrnká kuličky, skáče gumu nebo panáka. Děti spíše vidíme v hloučku, ale s mobilním telefonem v ruce. Jelikož je to součást dnešní doby, nelze tomu zabránit, ale bylo by dobré udržovat zdravou míru používání. Zajímalo mě tedy, kolik času mí respondenti ukrojí a věnují se internetu. Můj předpoklad byl, že žáci budou na internetu denně, což se mi z výsledků potvrdilo. Polovina dotazovaných žáků uvedla, že na internetu mohou být každý den chvíli. Tento výsledek se prolínal i s rodiči, kteří většinou povolují, aby jejich děti mohly být na internetu každý den chvíli. Druhá polovina žáků uvedla, že jsou na internetu každý den, jak dlouho chtějí, což se vůbec neprolínalo s rodiči, neboť pár rodičů odpovědělo, že dovoluje svým dětem neomezený čas na internetu. Kladu si tady

otázku, jak to tedy je? Jak dlouho trvá chvíle, kdy děti mohou být na internetu? Je to hodina, dvě, nebo půl dne? V dnešní uspěchané době, kdy rodiče hodně pracují, plní důležité každodenní činnosti a někdy jsou rádi, že nemusí vymýšlet program pro své děti, možná uvítají, když dětem internet vyplní jejich čas. Takže odpovědi na tuhle otázku beru hodně s rezervou, jelikož ty dvě nejčastější odpovědi jsou hodně hraniční a úplně nevidím ten jasný rozdíl. Vidím v tom značný problém, kdy se může stát, že se neuhlídá míra času a dítě může nakonec trávit celý svůj volný čas na internetu.

Cíl, který jsem si u této otázky stanovila, mi přinesl nové poznatky. Byla jsem mile překvapená, že žáci prvního stupně zatím Facebook příliš nevyhledávají. Což mě, jako pedagoga, velmi těší, že dodržují registrační pravidla. Tato část výzkumu mě obohatila o zkušenost s novou sociální sítí TikTok, jelikož jsem ji do té doby neznala. Mohu tak načerpat nové zkušenosti, které mohu použít při komunikaci se svými žáky na tato témata. Vidím velkou výhodu v tom, že znám prostředí, kde žáci virtuálně tráví čas v tom, že mohu lépe porozumět jejich světu. Pokud projeví zájem, mohu jim být plně vědomým průvodcem, neboť o tom můžeme společně komunikovat, budovat v této oblasti důvěru a v neposlední řadě řešit situace, když nějaké nastanou. Nemám úplné jasno, co se týká času stráveného na sociálních sítích. Dvě odpovědi byly na tom hodně podobně a je mezi nimi velmi tenká hranice, což mě vede k tomu, že jako pedagog, ale i matka, budu více své žáky nebo své děti motivovat k činnostem, které jsou opravdové, zážitkové a smysluplné, neboť virtuální svět by měl zůstat na vedleším doplňkovém místě.

Čím se žáci prvního stupně zabývají na konkrétních sociálních sítích?

Můj předpoklad byl, že důvod, proč žáci chodí na sociální sítě, je dopisování si se svými kamarády. Předpoklad se mi potvrdil částečně. I když návštěvnost Facebooku byla celkem malá, ti, kteří na Facebooku účet mají, si nejčastěji dopisují s kamarády. Tato odpověď byla ale pouze v rámci Facebooku. Instagram též nabízí možnosti dopisování, tam žáci ale dopisování vůbec nevyhledávají, pouze v malé míře. Z vlastní zkušenosti vím, že k dopisování s přáteli jsou vhodnější aplikace, než je např. Instagram. Vhodnější je určitě Facebook, tam přeci jen žáci mají více reálných přátel, než je tomu na Instagramu. Na Instagramu můžeme mít ve sledování stovky cizích lidí a pouze sledovat jejich životy, inspirace či jiné činnosti bez další aktivity. Dnešní doba je taková, že lidé na sociálních sítích, konkrétně na Facebooku a Instagramu, sdílejí dokonalá videa a fotky, což je také jedna z aktivit, kterou žáci na sociálních sítích vyhledávají. Žáci na Instagramu převážně vyhledávají videa a fotky. V této aktivitě vidím určitý přínos, který může žáky inspirovat, motivovat, ale na druhou stranu vidím, že mohou být vystaveny určitým rizikům. Celkově

z výsledků vyplynulo, že největší radost a důvod, proč na sociální sítě chodí, je sledování a vyhledávání videí, hlavně svých oblíbených youtuberů. Jak jsem se i ve své profesi přesvědčila, tak youtubeři jsou pro děti velmi důležití a mají na ně obrovský vliv. Byla jsem velmi často svědkem, jak žáci o přestávkách řeší youtubery, jejich videa a příspěvky. V dotazníku žáci psali konkrétní videa, na která se dívají. Ta videa s youtubery, které uvedli, jsem si všechna našla, abych měla představu, kteří youtubeři jsou pro žáky vzorem a co nabízí svým sledovatelům. Nejčastěji se objevovali tito youtubeři:

- Tary;
- Stay12;
- Lollipopz;
- Lea.

Stay a Lollipopz jsou věkově podobní jako žáci prvního stupně. Video jsou zaměřená na různá témata, která jsou vhodná pro tuto věkovou skupinu, proto dokážu pochopit, proč zrovna tyto youtubery má respondenti vyhledávají. Tary a Lea jsou dospělí youtubeři. Tary propaguje parkour a aktivní životní styl. Z mých respondentů se na něho dívají hlavně kluci, kteří se jím pravděpodobně inspiroují. A i když je tento youtuber dospělý, má co nabídnout i mladším dětem a v tom vidím velká pozitiva. Pamatuji si, že jsem měla ve třídě žáka, který provozoval parkour a tento youtuber byl pro něho největším vzorem. Velmi se jím inspiroval. O přestávkách trénoval různé pohybové kousky a odpoledne trávil čas aktivně venku, kde opět nacvičoval triky parkouru. Byl hodně otevřený a často mi o jeho aktivitách vyprávěl. V tomhle vidím ten přínos, který mohou získat od někoho, kdo má kvalitní obsah. Je třeba ale pečlivě vybírat. Lea je dnes už 18letá youtuberka, která začala točit videa v 15 letech, a stala se tak velmi vyhledávanou youtuberkou, kterou naopak sledují hlavně dívky. I když jí je 18 let, působí vzhledově, ale i vystupováním velmi mladě, proto ji nejspíše tato věková skupina vyhledává. Dá se předpokládat, že děvčata se jí chtějí přiblížit, jelikož jsou ve věku, kdy chtějí působit o něco starší, chtějí se líbit a záleží jim na hodnocení ostatních.

Během mého výzkumu jsem přemýšlela, jak by se dalo toto zjištění využít ve prospěch vzdělávání. Pracuji s myšlenkou, u které jsem přesvědčená, že by u žáků fungovala. I když by to nebyl lehký úkol, myslím, že by to pro žáky mělo obecně velký přínos. Jelikož jsou youtubeři obecně pro děti vzory, dalo by se ve spolupráci s nimi a např. ministerstvem školství postavit mnoho preventivních programů na témata blízká dětem, ale zároveň obohacujícím až vzdělávacím. Dokážu si představit, že by youtubeři měli videa, ve kterých by se zabývali určitou problematikou, poukazovali by na nějaký problém, situaci nebo

jen zmínili běžné věci, které chceme, aby si děti zapamatovaly. Ještě silnější vliv by měli, kdyby youtubeři přijeli do školy a přednášku by aktivně vedli s žáky. Myslím si, že by to mohlo dobře fungovat, neboť kdokoliv, kdo je pro někoho vzorem, má velmi silný vliv na daného jedince. Nevím, zda je tato myšlenka reálná, ale výsledky by mohly být přínosné. K nám do školy byl pozvaný známý rapper⁹, který vedl se žáky přednášku na téma hudba, cestování, a částečně zahýbal i do sociálních sítí, neboť se v nich pohybuje. Do svého programu žáky aktivně zapojoval a žáci dlouho po návštěvě sdíleli své nadšení, vzájemně o tomto programu mluvili a byl z nich cítit zájem o danou problematiku. Proto i z této zkušenosti čerpám nápady, jak efektivněji zahrnout do výuky prevenci.

Video s youtubery nebyla jediná videa, která byla vyhledávaná. Ve velkém obsazení žáci vyhledávají videa herní. Ze začátku jsem si myslela, že tato herní videa jsou videa, kde se dítě může aktivně zapojit. Byla jsem nemile překvapená, když jsem zjistila, že všechna tato herní videa, která žáci uvedli, jsou natáčená na základě toho, aby se sledovatelé pouze dívali, jak někdo hru hraje. A co mě ještě více zaráželo, že se žáci dívají na akční hry, kde násilí je běžné. Taková zábava mi přijde naprosto nevhodná pro žáka, který by měl být aktivní ve všech směrech. Když si představím, že dítě, které půl dne pouze sedí a dívá se, jak někdo hraje hry, kladu si otázku, co ho to naučí? Za mě si myslím, že kromě aktuálního vnitřního uspokojení, že se mohou dívat, jim to reálně nic nepřinese. Jsou pouze pasivní sledovatelé, nemusí zapojit svoji hlavu, paměť, logické uvažování nebo své vlastní řešení. Jako pedagog se obávám, že tato videa mohou mít negativní vliv na dětskou psychiku, který se může projevat v dalších oblastech života žáka. V této části výzkumu to bylo pro mě velmi negativní zjištění a jako rodič bych pečlivě kontrolovala, jaká videa tohoto typu mé dítě vyhledává. Písničky, pohádky a videa o zvířatech byla další vyhledávanou skupinou, což jsou dle mého názoru videa, která mohou nabídnout dětem hlubší smysl. Hudba uvolňuje, relaxuje a ještě může nabídnout výuku cizího jazyka, pokud je písnička zahraniční. Sama jsem hudební klipy z YouTube zařazovala do výuky anglického jazyka, neboť žáci byli nadšení, aktivně a se zájmem spolupracovali a přirozeně se učili. Na druhou stranu je nutné přemýšlet nad tím, jaké písničky si děti pouští. V některých videoklipech se objevuje stejně tak násilí jako např. u akčních her, nebo náznaky sexuality, nahota apod. Což je samozřejmě nevhodné a tyto songy nejsou přínosné ani náhodou. Naopak, pro dítě by měly být zakázané. Mě osobně, jako matce, by se líbila funkce „kontrola obsahu videí“. Že by YouTube nabízel možnost hlídat sledování videí, které děti navštíví a popř. zakázat videa s nevhodnými nebo pro nás nechtěnými obsahy.

---

⁹ Hudebník, který v hudbě používá rytmicky mluvené rýmy

Dle výsledků mají rodiče z velké části přehled, jak jejich děti tráví čas na sociálních sítích, což je pozitivní zjištění. Měla jsem obavy, že v dnešní uspěchané době budou výsledky takové, že rodiče budou pouze kontrolovat čas na sociálních sítích, ale nebudou úplně řešit konkrétní aktivity. Proto bylo pro mě velmi příjemné zjištění, že mnoho z nich je s dětmi komunikačně provázáno. Děti jsou zvědavé a při zkoumání internetu mohou narazit na různá nevhodná videa a obsahy. Rodiče jsou i na tyto možnosti dobře připravení. Ti, kteří už měli vlastní zkušenost, že se jejich dítě setkala, ať náhodně nebo cíleně, s nevhodným obsahem, následně s dítětem o daném tématu mluvili. Nejčastěji se jednalo o erotický obsah.

Stanovené cíle u této výzkumné otázky mi pomohly nahlédnout do virtuálního světa žáků mladšího školního věku. Získala jsem informace o tom, že žákům největší radost na sociálních sítích přinášejí videa na různá témata. Odpovědi žáků a rodičů byly úzce provázané, což je velmi kladné zjištění, neboť podpora a důvěra rodičů je při výchově a budování bezpečného chování na internetu základ. S výsledky tohoto cíle budu nadále pracovat, budu hledat a zjišťovat informace, jak by se mohli youtubeři zapojit do preventivních programů.

Uvědomují si žáci rizika, která mohou nastat skrze sociální sítě?

Ano. Převážná část žáků si rizika spojená s virtuálním světem uvědomuje. Většina žáků má zakódované nejrůznější situace, teorie, o kterých my pedagogové, ale i rodiče opakovaně mluvíme. Bohužel se ale v každé skupině najdou žáci, kteří jsou důvěřivější a z nějakého důvodu si určitá rizika nepřipouští. Což jako pedagog vidím jako značný problém, neboť pokud i jedno dítě je zranitelné, je to závažná situace. Proto je nutné dbát na prevenci, ať už ve školním či domácím prostředí.

Žáci na dané situace většinou reagovali tak, jak by reagovat měli. Vnímají anonymitu jako nebezpečnou a ve většině případů nedůvěřují těm, kteří jsou „na druhé straně“. Tyto odpovědi mě nijak nepřekvapily, neboť do výuky na naší škole pravidelně zahrnujeme témata o nebezpečných situacích ve virtuálním světě a velmi aktivně o nich společně diskutujeme. Proto si myslím, že tyto výsledky jsou i odrazem našich preventivních programů. Jak jsem se zmínila, jsou tu žáci, kteří na některé otázky o rizicích odpovídali tak, jako kdyby si byli vždy jistí, že si dopisují s opravdovým přítelem, ačkoli daného člověka vlastně neznali. Následně jsem si položila otázku, jak je to vůbec možné, že mohli takto odpovídat? Prevence je všude kolem nich, přesto v těchto situacích neviděli žádná

rizika. Je to pro mě velmi důležitá informace, neboť mi tyhle výsledky přinesly, že je potřeba neustále žákům připomínat, že sociální sítě nemusí být vždy bezpečné.

Na rozdíl od žáků si všechny rodiče uvědomují rizika spojená se sociálními sítěmi. Rodiče mají největší strach z kyberšikany a pedofilie. I když sdělují, že se svými dětmi intenzivně komunikují na tato témata, nevěří, že je 100 % ochrání. Převážně vidí naivitu dětí, nezkušenost a možnou manipulaci jako velký problém. Jako pedagog, ale i matka, chápu veškeré obavy, jelikož takováto negativní zkušenost by mohla ovlivnit celkový vývoj dítěte. Na toto téma se rodiče rozepsali, že si jsou vědomi, že je největší zodpovědnost uvalená na ně, ale ne vždy mají z důvodu zajišťování financí, prostor pro hledání alternativ, jak omezit dětem čas strávený na internetu. Rodiče též píšou, že by uvítali více diskuzí a prevence ze strany školy. Sdílím stejný názor, že by škola a rodiče měli být úzce propojeni a vzájemně se podporovat. Se vzájemnou podporou je větší šance, jak u žáků minimalizovat nebezpečné chování na sociálních sítích.

Cíle, které jsem si stanovila, byly naplněné. Nejdůležitější pro mě bylo, abych získala přehled o žácích, zda se na internetu chovají bezpečně. Z velké části žáci vědí, s jakými riziky se mohou setkat a podle toho jednají. Výsledky ale také přinesly zjištění, že v každém ročníku jsou žáci, kteří mohou být snadným terčem pro internetové predátory. Zjištění jsou pro mě velmi důležitá, jelikož na základě výsledků mohu vymýšlet a hledat další náměty do své výuky.

Uměli by žáci vyhledat pomoc nebo nabídnout pomoc, když by se dostali do nepříjemné situace?

Z výsledků vyplynulo, že už i žáci na prvním stupni mají vlastní negativní zkušenost. I když žáků s touto zkušeností nebylo hodně, beru tento výsledek jako velmi vážný, neboť vím, že pro dítě jakákoliv taková situace může mít negativní dopad na jeho další život. Bohužel jsem se už ve své profesi setkala, že dospělý člověk velmi zlehčoval situaci, která ale pro dítě byla velmi závažná. Toto nepochopení a zlehčování mělo za následek zhoršení ve škole, nechut chodit do školy, a hlavně celková ztráta důvěry v nás dospělé. Proto jsem velmi znepokojená, když dle výsledků vím, že se negativní zkušenosti objevují i u mých respondentů. U žáků, kteří odpověděli, že zažili nepříjemnou situaci, bylo nejčastěji, že jim přes sociální sítě nadává kamarád. Mohu si klást otázku, co asi předcházelo této situaci, ale nemohu hodnotit nebo dělat závěry, když jsem tento problém nešetřila hlouběji. Pro mě je to ale jasný signál, že by se s tímto výsledkem mělo intenzivně pracovat, neboť taková situace může být jenom start k dalším, závažnějším situacím (kyberšikana, šikana

apod.). Bylo by vhodné třeba dávat těmto dětem opakovaně najevo, že nejsou nikdy sami na žádný problém. Ve své výuce se mi osvědčil rituál, který jsem zavedla už v první třídě. Je to aktivita, při které si každý den žáci hodnotí své pocity z aktuálního dne a zároveň si ho zdůvodňují. Žáci mají připravené lístky papíru, kde je napsáno: „Dnes se cítím..., protože...“ Své odpovědi hází do vyrobené krabičky a já mám každý den k dispozici pocity žáků. Poctivě si všechny lístky zakládám a zhodnocuji. Tato aktivita mi pomáhá být blíže žákům a mohu lépe rozumět aktuálnímu chování. Nevýhodou této aktivity je, že je časově náročná, jelikož každý den je třeba pročitat odpovědi a následně je zakládat a zhodnocovat. Tak to alespoň praktikuji já. Mnohokrát mi tato aktivita odhalila trápení, které žáci prožívali, ať už v rámci třídy nebo rodiny. Když jsem začínala s touto aktivitou poprvé v první třídě, nevěděla jsem, zda bude k něčemu dobrá a jaké výsledky mi přinese. Dlouhé měsíce jsme trénovali postup, čas a důvěru. Po dlouhých měsících, u někoho až v dalších ročnících, aktivita začala přirozeně fungovat a já jsem mohla získávat cenné informace o svých žácích.

Tato část výzkumu mě utvrdila v tom, že hlavně rodiče by měli být důslední a být velmi aktivní při kontrole a prevenci v této oblasti, neboť i nevhodný obsah, na který žák náhodou narazí, jako je např. hororové video nebo obrázky týraných zvířat, může mít negativní dopady na dítě. Rodiče dle výsledků jsou v tomto směru velmi aktivní. Jsou napojení na své děti, neboť většina odpovědí odráží vzájemnou komunikaci a důvěru. Potvrdila jsem si to i u jedné z otázek, kde žáci převážně odpovídali, že by šli s problémem za svými rodiči. Toto zjištění je pro mě velmi uspokojujivé, neboť vědět, že důvěra mezi rodičem a dítětem funguje, je ten nejlepší možný výsledek. Přesto je dle mého názoru potřeba na tom neustále pracovat, jelikož dospělým mohou v této zrychlené době unikat i malé signály, že je něco v nepořádku.

Nejsem úplně přesvědčená, že by všichni žáci uměli pomoc vyhledat. Myslím si to z důvodu, že žákům při vyplňování dotazníků chyběly emoce jako při reálné situaci. Někteří žáci na prvním stupni, a nejen tam, mohou být zdrženlivější, stydliví a úplně si nedokážu představit, že by tito žáci rovnou volali o pomoc např. policii, jak uváděli. Řekla bych, že se jedná spíše o naučenou teorii, která je v hlavě, ale často tam zůstává. Pracuji s myšlenkou, že tento krok není pro nikoho jednoduchý, obzvláště ne pro žáka prvního stupně, ale bylo by velmi přínosné tento postoj změnit nebo ho alespoň podpořit. Na základě mého bádání bych chtěla do své výuky zařazovat více modelových situací, při kterých si žáci pomocí simulace budou moci zkoušet jednat např. s policií, učitelem, ale i rodičem. I kdyby na základě těchto aktivit jen jeden žák zvládl nepříjemnou situaci

náležitě řešit, byla by to výhra. Předpokládám, že se školy snaží být aktivní v tomto směru, ale také je pravdou, že je zde problém času a na konkrétní modelové situace není dostatek prostoru a prevence často zůstává pouze na teoretické úrovni.

Rodiče se na toto téma, kdy jsem se jich ptala, jak by oni sami s dítětem řešili nepříjemnou situaci, velmi podrobně rozepsali. Bylo vidět, že je pouhá myšlenka na riziko, které by mohlo ohrozit jejich děti, velmi znepokojuje. Odpovídali různě, ale se stejným záměrem. Ochránit své dítě. Řada rodičů by řešila situaci tak, že by dítěti smazala veškeré sociální sítě. I když rozumím jejich postoji, nevidím to jako dlouhodobé řešení. Může se zdát, že problém bude vyřešený, když rodiče zatrhnu sociální sítě, ale u dítěte to může vyvolat další negativní postoje. V tomto případě bych měla strach, že děti budou na sociální sítě chodit tajně a mezi dítětem a rodičem se začne prohlubovat nedůvěra. Osobně, jako rodič, bych hledala jiná řešení. Řešení dlouhodobá. Jak jsem se již zmiňovala, v této skupině dotazovaných žáků a rodičů výborně funguje komunikace. Většina rodičů se přiklání k vyslechnutí dítěte a následnému společnému rozhovoru. V tomto případě bych viděla větší efektivitu, než je smazání účtů na sociálních sítích. Nebo bych směřovala dítě k jiné činnosti, která by ho zabavila. Sport, koníčky, rodinné výlety apod. A především jít jako rodič vzorem, jelikož velmi často rodiče tápou nad zdrojem závislosti dětí na telefonech nebo na sociálních sítích, ale neuvědomují si, že největším problémem jsou oni sami. Protože mnoho z nich tráví na internetu velké množství času a sociální sítě jsou pro ně druhým životem. Myslím, že pokud rodič každý den bude přirozeně dítěti ukazovat ty správné životní hodnoty, jako je čas strávený s rodinou, péče o své zdraví, jak fyzické, tak psychické, je velká šance, že děti půjdou v jejich stopách.

Výchova je základním pilířem ve světě dětí, posouvá je dál a připravuje je na opravdový svět. Nejzásadnější roli hrají rodiče a na jejich výchově stojí velká část budoucího života dítěte. Pokud je dítě vedeno k důležitým životním hodnotám a čas strávený na sociálních sítích je opravdu jen zlomkem celého dne, nemohou podlé mého názoru sociální sítě dítě přímo ovlivnit. Důležité však je ukázat dítěti konkrétní riziko, které ho na internetu může potkat, proto oceňuji práci rodičů, kteří dětem vysvětlují nástrahy na sociálních sítích, ukazují jim příklady nebezpečného počínání a společně je zkoušejí řešit. Zásadní je také skutečnost, že rodič je zodpovědný za všechna rizika spojená se sociálními sítěmi, jelikož jen on je ten, kdo má právo povolit či zakázat svým dětem jejich používání. Pokud rodič zakáže své ratolesti trávit zde svůj volný čas, ať už to dítěti odůvodní, či nikoliv, zásadně se snižuje možnost, že dítě bude používat sociální sítě. Rodiče by měli své děti učit přesně to, co jsem již zmiňovala, že by se neměly bát ozvat se v případě, kdyby se jim dělo něco

nepříjemného, a to nejen ve vztahu k sociálním sítím. Stejně tak schopnost rozpoznání manipulace, která dětem velmi často chybí. Rodiče, kteří by si se situací nevěděli rady, se mohou přiklonit k odbornější pomoci, kterou by mohli vyhledat u psychologů, policie nebo školy. Na mnoha základních školách působí odborní poradci a psychologové a úkolem pedagogů je děti k nim nasměrovat v případě jakýchkoli dotazů, potřeb pomoci, svěřeni apod. Bohužel na zkoumané základní škole psycholog chybí, a proto veškerá zmiňovaná možnost pomoci závisí na nás třídních učitelích. Z mé vlastní zkušenosti mohu napsat, že děti se velmi často svěřují a není problém rychle zhodnotit, zda je něco trápí. I když my třídní učitelé na prvním stupni zastáváme několik rolí, vidím značný problém, když na škole psycholog chybí. Je velmi náročné zakomponovat do celkového chodu výuky samotné vyučování, preventivní programy, vyhodnocování vznikajících situací, zpracovávat veškerá pozorování a následně je řešit. Přítomný psycholog může přebrat určité role nebo být jen kotvou pro třídního učitele.

ZÁVĚR

Během psaní své diplomové práce jsem došla ke zjištění, že sociální sítě mají v dnešní době opravdu velký význam a vliv pro jedince od nejútlejšího věku. Nepopírám však, že vliv nutně musí být pouze pozitivní. Množství uživatelů a aktivně zařazených do tohoto procesu stoupá téměř denně a jsem ráda, že mi bylo umožněno výzkumnou část provést právě na základní škole, kde pracuji. O mnoha žácích jsem se tímto dověděla dost zajímavých informací a mohu si teď logicky vysvětlit jejich počínání, které se často odráží i ve výuce.

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, do jaké míry žáci školního věku využívají sociální sítě pro vlastní potřebu a jaký postoj zauímají rodiče k těmto aktivitám. Dle mého vlastního posouzení bych řekla, že jsem oba cíle splnila a studiem literatury k této práci jsem prohloubila vědomosti, které jsem již věkem a osobními zkušenostmi nastrádala.

V dnešní době jsou děti a mládež denně vystavováni nástrahám sociálních sítí a jiným záležitostem internetu. Je politováníhodné, že jedinci tráví většinu svého času s kamarády po síti než osobně. Možná je to z toho důvodu, že nechtějí být zesměšňováni spolužáky, že nejsou online nebo chtějí prostě jen vypadat „cool“, poněvadž i oni jsou majiteli nejdražších mobilů či tabletů. Naprosto tím ale ztrácí své soukromí, jelikož sdílet své činnosti a program dne na sociální síti není v dnešní době ten nejlepší nápad, ačkoliv se ztotožňuji s myšlenkou, že jistou výhodou toto mít může. Jedinci zkoumané skupiny si však zatím neumí uvědomit, jaké důsledky jejich „zábava“ může přinášet. Nejen, že ztrácí pohybovou aktivitu, ale také ochuzují své zážitky s přáteli a mohou celkově dost ovlivnit jejich zdravý tělesný i duševní vývoj.

Velice mě potěšila část dotazníku pro rodiče, ve které spousta rodičů potvrdila, že hlídá čas strávený dětmi na sociálních sítích, ale také aktivitu s nimi spojenou. Podle řady rodičů by omezení používání sociálních sítí dětem prospělo, avšak se nabízí otázka, zda je to v tomto období vůbec možné? Dětem chybí rodičovský vzor. Spousta rodičů se snaží zabezpečit rodinu a sehnat dostatečné množství financí na běžný chod domácnosti. Sami tedy většinu času tráví v zaměstnání a kontakt s nejbližším okolím mají tím pádem umožněn stejným způsobem.

Výchova ze strany sociálních sítí je podle mého názoru velmi omezená, ale jistě se najdou aspekty, které lze brát jako výchovné. Například nejrůznější motivační videa youtuberů, videa o správném chování např. v divadle, ve škole, v práci, u stolu a mnohé další. Sociální síť „vychovává“ i tím, že se na ní jedinec dostane do komplikované situace (kyberšikana,

vydává se za někoho jiného, lže,...), jelikož pokud ji správně vyřeší (např. promluví si o ní s rodiči nebo se omluví za své chování, ...), poučí se za své chyby a možná ji příště neudělá. Tak jak je tomu v reálném světě, člověk musí občas upadnout, aby se mohl zase zvednout a o něco silnější jít dál.

Kdo se tedy může stát jiným vzorem než právě rodiče? To je vlastně otázka, na kterou je jednoduchá odpověď vyplývající z mého výzkumu. Je podstatně jednodušší vybírat si mezi stovkami úspěšných a zábavných vrstevníků pomocí sociálních sítí a komunikovat právě s nimi a získávat tím svůj přehled o životě takto zprostředkovaně.

Do diplomové práce jsem přenesla řadu poznatků z načtené literatury, snažila jsem se vyjádřit své vlastní poznatky i postoje k problematice a shrnout i vlastní zkušenosti a praxi.

SEZNAM LITERATURY

- BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015, Psyché. ISBN 978-80-210-7975-5. 198 s.
- BURDOVÁ, Eva a Jan TRAXLER. *Bezpečně na internetu*. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), 2014, ISBN 978-80-904864-9-2. 43 s.
- CEJPEK, J., *Informace, komunikace a myšlení*. Karolinum, 2005, ISBN 80-246-1037-X.
- ČECH, ONDŘEJ, ZVONÍČKOVÁ, NICOLE, *Nebezpečí kyberšikany - Internet jako zbraň?* THEIA, České Budějovice, 2017, ISBN: 978-80-904854-4-0.
- ČERNÁ, ALENA, DĚDKOVÁ, LENKA, MACHÁČKOVÁ, HANA, ŠEVČÍKOVÁ, ANNA, ŠMAHEL, DAVID, *KYBERŠIKANA Průvodce novým fenoménem*, Grada Publishing, Praha 2013, ISBN 978-80-247-4577-0, 152 s.
- ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, ISBN 978-80-251-3804-5. 224 s.
- FILIPOVÁ, D., 2013. Pro koho a v jakém věku? Profil na sociální síti je třeba zabezpečit. *Týdeník školství. roč. 13. č. 2, str. 5*. ISSN 1210-8316.
- HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie. 2.*, přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2018, Psyché. ISBN 978-80-247-4675-3. 310 s.
- KADERKA, MICHAL, EMMEROVÁ, INGRID, KOPECKÝ, KAMIL. *Téma „nenávistné projevy“ do školní prevence rozhodně patří*. In: Školní poradenství v praxi, 2018. roč. 5, č. 6. ISSN 2336-3436.
- KOHOUT, ROMAN, KUBÍČKOVÁ, SANDRA, *Internetem bezpečně*, Biblio Karlovy Vary, 2017, ISBN 978-80-270-1148-3, 31 s.
- KOŽÍŠEK, MARTIN, PÍSECKÝ, VÁCLAV, *Bezpečně n@ internetu průvodce chováním ve světě online*, Grada publishing, Praha 2016, ISBN 978-80-247-5595-3, 175 s.
- KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*, Portál, 2008, ISBN 978-80-262-0643-9.
- KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012, ISBN 978-80-904920-2-8. 178 s.
- KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČAMEK. *Fenomén facebook*. Kladno: BigOak, 2010, ISBN 978-80-904764-0-0. 128 s.
- LAGMEIER, JOSEF, KREJČÍŘOVÁ, DANA, *Vývojová psychologie 2., aktualizované vydání*, Grada, 2006, ISBN 80-247-1284-9, 368 s.

- MULLER MARY, *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*, Portál, Praha 2014, ISBN 978-80-262-0694-1, 167 s.
- NOVOTNÁ, LENKA, HŘÍCHOVÁ, MILOSLAVA, MIŇHOVÁ, JANA, *Vývojová psychologie*, Západočeská univerzita v Plzni, 2012, ISBN 978-80-261-0115-4, 82 s.
- POSPÍŠILOVÁ, Marie. *Facebooková (ne)závislost: identita, interakce a uživatelská kariéra na Facebooku*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, ISBN 978-80-246-3306-0. 143 s.
- STOWELL, LOUIE, *Bezpečně online*, Svojtka & Co, 2017, ISBN 978-80-256-2083-0, 143 s.
- ŠEVČÍKOVÁ, A., A KOLEKTIV. *Děti a dospívající online*, Grada, 2014, ISBN 978-80247-5010-1, 184 s.
- ŠMAHEL, D., *Psychologie a internet*. TRITON, 2003, ISBN 80-7254-360-1.
- VÁGNEROVÁ, MARIE. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Karolinum, Praha 2008. ISBN 978-80-246-0956-0. 467 s.
- ZAKOUTOVÁ, ANDREA, *Vliv počítačů a internetu na vývoj a zdraví dětí*. In: Corpus et Psyché: české vydání. 2014, roč. 5, č. 2. ISSN 1804-4921.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- BLAŽEK, Zdeněk. 2016-2017. Vznik a historie Facebooku. In:
<http://www.zdenekblazek.cz>. [Online] 2016-2017. Dostupné z:
<http://www.zdenekblazek.cz/vznik-a-historie-facebooku/>.
- FILIP, Jiří. 2017. Které sociální sítě vás ovlivňují pozitivně a které negativně? Průzkumem budete překvapeni. In: <https://www.letemsvetemapplem.eu> [Online] [vid. 2017-05-25]
 Dostupné z: <https://www.letemsvetemapplem.eu/2017/05/26/ktere-socialni-site-vas-ovlivnuji-pozitivne-a-ktere-negativne-pruzkumem-budete-prekvapeni/>
- Google+i. In: Wikipedia: google+ [online]. [vid. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Google%2B>
- HAVLOVÁ, J. *Sociální síť*. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [vid. 2015-07-08]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/pokrocily/ochrana-prav/sdileniobsahu.aspx>
<https://google.com> [Online] 2020. Dostupné z:
<https://support.google.com/accounts/answer/1350409>
<https://instagram.com> [Online] [vid. 2018-04-19] Dostupné z:
<https://help.instagram.com/581066165581870>

<https://www.e-bezpeci.cz> [Online] 2017 Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/vysledky2017/>

<http://www.ibm.com> [Online] 2020 Dostupné z: <https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/form/anonymous/api/wiki/3100e8aa-f900-41a4-8452-665c3b3d6848/page/f4266359-f97d-4ee1-a75a-576d7e456862/media?convertTo=html>

<https://www.internetembezpecne.cz> [Online] 2018 Dostupné z.: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kyberstalking/>

<https://www.policie.cz> [Online] 2019 Dostupné z.: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>

KOHOUT, Roman, KARCHŇÁK, Radek. *Bezpečnost v online prostředí*. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, 2016, 1 online zdroj (68 stran).

KOPECKÝ, Kamil. 2015. České děti na Facebooku (1. část). In: *www.e-bezpeci.cz*. [Online] 2015. <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/socialni-sit/1085-ceske-deti-na-fb-1>. 2336-1360.

Libím se ti. In: Wikipedia: libimseti [online]. [vid. 2016-09-01] <https://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADb%C3%ADmseti.cz>

Lidé. In: Wikipedia: lidé [online]. [vid. 2019-12-02] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Lid%C3%A9.cz>

MÁCA, Roman. 2014. Děti a rizika sociálních sítí In: <https://www.sancedetem.cz> [Online] Aktualizováno 2020-01-10 [vid. 2014-02-03]. Dostupné z.: <https://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/deti-a-rizika-socialnich-siti-112.html>

MAREK, Michal. 2015. Aplikaci YouTube Kids vyvíjel Google na míru pro dětské uživatele. [Online]. [vid. 2015-02-24] Dostupné z: <https://jablickar.cz/aplikaci-youtube-kids-vyvijel-google-na-miru-pro-detske-uzivatele/>.

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA, 2014. *Medulla – Mediální výchova po našem*. Mediální výchova 63 [online]. Dostupné z: <https://www.skolamedii.cz/>

MÍŽIKOVÁ, Alena. 2017. *YouTube statistika*. [Online] Aktualizováno 16.4.2018 [vid. 2017-12-27] Dostupné z: <https://www.blogit.sk/youtube-statistika/>.

ONDRÁČKOVÁ, Tereza, VLACHOVÁ, Monika, 2010 *Kyberšikana a šikana – rozdíly*. In: <http://www.kybersikana.eu>. [Online] [vid. 2010-12-12] Dostupné z: <http://www.kybersikana.eu/2010/12/kybersikana-sikana-rozdily.html>

- PREISS, David. 2017. Mezi teenagery roste počet sebevražd. Mohou za to sociální sítě a chytré telefony? In: <https://smartmania.cz> [Online] [vid. 2017-08-12]. Dostupné z.: <https://smartmania.cz/teenagery-roste-pocet-sebevrazd-mohou-za-socialni-site-chytre-telefony/>
- PRINCLÍK Jan. 2013. Facebook a jeho stručná historie In: www.proexperty.cz. [Online] 2013. Dostupné z: <http://www.proexperty.cz/web-2-0/socialni-site/105-5-1-facebook-a-jeho-strucna-historie>.
- PTÁČEK, Michal. 2015. Jak vznikl a následně uspěl Instagram, jehož hodnota se dnes odhaduje na 35 miliard dolarů? In: <https://www.czechcrunch.cz> [Online] [vid. 2015-07-14] Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2015/07/jak-vznikl-a-nasledne-uspel-instagram-jehoz-hodnota-se-dnes-odhaduje-na-35-miliard-dolaru/>
- SMRŽ, Jiří. 2017. Youtube v ČR – nejpoužívanější video platforma v číslech. In: <https://dotekomanie.cz> [Online] [vid. 2017-06-25] Dostupné z: <https://dotekomanie.cz/2017/06/youtube-cr-nejpopularnejsi-video-platforma-cislech/>
- Sociální síť*. In: Wikipedia: sociální síť [online]. [vid. 2020-02-07] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5
- Sociální sítě*. In: výhody sociálních sítí [online]. Dostupné z: <https://kasv2013-cz.webnode.cz/socialni-site/vyhody-socialnich-siti/>
- Spolužáci*. In: Wikipedia: spolužáci [online]. [vid. 2019-07-30] <https://cs.wikipedia.org/wiki/Spolu%C5%BE%C3%A1ci>
- ŠEBESTOVÁ, Lenka. 2018. Sociální sítě a jejich škodlivé působení na psychiku. Které jsou ty nejhorší? In: <https://www.lifecz.cz>. [Online] [vid. 2018-04-01] Dostupné z.: https://www.lifecz.cz/psychologie/socialni-site-a-jejich-skodlive-pusobeni-na-psychiku-ktere-jsou-ty-nejhors_i_2272.html
- ŠVEC, Vašek. 2015. YouTube Kids: vyzkoušeli jsme YouTube aplikaci pro děti In: <https://www.svetandroida.cz>. Dostupné z: <https://www.svetandroida.cz/youtube-kids-2/>
- Twitter*. In: Wikipedia: twitter [online]. [vid. 2020-01-11]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Twitter>
- VÁCLAVÍK, Zdeněk. 2018. Facebook má 2,1 miliardy uživatelů. Z každého má korunu denně. In: <http://www.cnews.cz> [Online] [vid. 2018-02-02] Dostupné z: <http://www.cnews.cz/facebook-vysledky-q4-2017>.
- VOTRUBOVÁ, A. 2018. <https://www.akivotrubova.cz> [Online] [vid. 2018-01-21]. Dostupné z.: <https://www.akivotrubova.cz/dokonalý-zivot-instagramu/>

Výhody a nevýhody dnešních sociálních sítí. In: Lui.cz [online]. Dostupné

z: <https://www.lui.cz/co-se-deje/item/12812-vyhody-a-nevyhody-dnesnich-socialnich-siti-v-cem-nam-facebook-instagram-ci-youtube-pomahaji-a-v-cem-naopak-skodi>

ZÁŠKOLNÝ, JAN. In: 123.abc.cz [online]. [vid. 2010-05.07] Dostupné

z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník pro žáky	83
Příloha 2: Dotazník pro rodiče	87
Příloha 3: Vyplněný dotazník pro děti.....	90

PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník pro žáky

1) Chodíš na tyto sociální sítě?

FACEBOOK   ANO   NE

INSTAGRAM   ANO   NE

YOUTUBE   ANO   NE

LIDE.CZ   ANO   NE

JINÉ (JAKÉ) _____

2) Jak často trávíš čas na sociálních sítích (Facebook, YouTube...)?

- a) jsem tam často, i několikrát za den
- b) jednou denně na chvíli
- c) podívám se párkrát za týden
- d) nechodím tam vůbec

3) Máš od rodičů vymezený čas, jak dlouho můžeš být na internetu?

- a) mohu pouze o víkendech nebo o prázdninách
- b) mohu každý den chvíli
- c) mohu každý den, jak dlouho chci
- d) nesmím být vůbec na internetu

4) Když přijdeš na FACEBOOK, co tam nejvíc děláš?

- a) prohlížím si videa nebo fotky kamarádů
- b) dopisuji si s kamarády
- c) vyhledávám nové lidi a chci si je přidávat mezi své kamarády
- d) dávám svoje fotky a videa na svojí zeď, aby se všichni mohli podívat
- e) jinou činnost
(jakou) _____

5) Když jdeš na INSTAGRAM, co tam děláš?

- a) prohlížím si fotky a videa (stories) různých lidí
- b) dávám na svůj profil své fotky nebo videa
- c) snažím se, aby mě sledovalo co nejvíce lidí (proto vkládám hodně fotek)
- d) dopisují si s různými lidmi
- e) jinou činnost
(jakou)_____

6) Když jsi byl(a) naposledy na YOUTUBE, jaká videa si vyhledal(a)? (můžeš napsat o čem videa byla)

---

7) Pokud navštěvuješ stránku LIDE.CZ, je něco, co tě tam opravdu baví?

- a) vyhledávat a prohlížet nové lidi
- b) dopisovat si s různými lidmi
- c) vkládat tam své fotky
- d) seznamovat se s různými lidmi
- e) tuto stránku vůbec nenavštěvuji
- f) něco jiného (napíš
co)_____

8) Představ si situaci:

Na FACEBOOKU si tě do přátel chce přidat někdo, kdo má přezdívku

„SLUNÍČKO10“. Co uděláš?

---

9) Pokud nemá „SLUNÍČKO10“ profilovou fotku, jak podle tebe může vypadat?

---

10) „SLUNÍČKO10“ ti napíše, at' pošleš nějaké fotky, co uděláš?

- a) fotky pošlu (nemám s tím žádný problém)
- b) pokud pošle fotky „SLUNÍČKO10“, tak já je také pošlu
- c) budu si se „SLUNÍČKEM10“ ještě chvíli psát a pošlu fotky později
- d) nepošlu fotky
- e) jiné _____

11) Co uděláš, když ti „SLUNÍČKO10“ navrhne, že byste mohli jít ven?

- a) když vím, jak vypadá a píšeme si, klidně ven půjdu
- b) chvíli si se „SLUNÍČKEM10“ ještě budu psát a půjdu ven později
- c) nepůjdu ven
- d) půjdu ven pouze, když se mnou někdo půjde (kamarádi, rodiče,...)

12) Když nebudeš chtít se „SLUNÍČKEM10“ jít ven, ale „SLUNÍČKO10“ tě bude stále přemlouvat a tobě se to nebude líbit, co uděláš?

- a) řeknu to rodičům
- b) řeknu to paní učitelce
- c) řeknu to kamarádce/kamarádovi
- d) zavolám někam, např. na policii
- e) neudělám nic, počkám až přestane psát
- f) udělám něco jiného (co? napiš) _____

13) Stala se ti na jakékoliv sociální síti (např. Facebooku nebo jiné) nějaká věc, která pro tebe byla hodně nepříjemná? Co jsi s tím udělal(a)? Jak to probíhalo?

---

14) Jak by si pomohl(a) kamarádce/kamarádovi, kdyby se ti svěřil(a), že jí/mu přes sociální síť někdo slovně nadává, vyhrožuje nebo nutí do nepříjemných věcí?

---

15) Vědí tví rodiče, na jaká videa koukáš na YOUTUBE?

- a) ano a díváme se spolu
- b) ano, ale dívám se sám/sama
- c) ano – povídáme si o nich spolu
- d) myslím si, že neví

16) Z čeho máš opravdovou radost, když jsi na sociálních sítích (např. na Facebooku, Instagramu, YouTube,...)?

Příloha 2: Dotazník pro rodiče

1) Do jakého ročníku chodí vaše dítě?

- a) do třetího
- b) do čtvrtého
- c) do pátého

2) Smí vaše dítě navštěvovat tyto sociální sítě?

FACEBOOK   ANO   NE

INSTAGRAM   ANO   NE

YOUTUBE   ANO   NE

LIDE.CZ   ANO   NE

3) Pokud má vaše dítě zakázané některé sociální sítě, provádíte nějakou kontrolu, že tam opravdu nechodí?

---

4) Jaký vymezený čas má vaše dítě na internetu?

- a) může pouze o víkendech nebo o prázdninách
- b) může každý den chvíli
- c) může každý den, jak dlouho chce
- d) nesmí být vůbec na internetu
- e) jiný
čas _____

5) K čemu využívá vaše dítě FACEBOOK, pokud ho navštěvuje?

---

6) Co vaše dítě nejvíce zajímá na INSTAGRAMU, pokud ho navštěvuje?

- a) prohlíží si fotky a příběhy
- b) sdílí své fotky a příběhy na svém profilu
- c) dopisuje si s kamarády
- d) snaží se o velkou sledovanost
- e) netuším
- f) jiná _____

7) Pokud vaše dítě sleduje videa na YOUTUBE, můžete napsat, jaká videa vyhledává? O čem třeba jsou?

---

8) Stalo se někdy, že jste zjistili, že vaše dítě se dívalo na nevhodné video (např. násilí, erotika,...)? Jak jste to dál řešili?

---

9) Pokud chodí vaše dítě na stránku „LIDE.CZ“, co ho tam nejspíš zajímá?

---

10) Na jaké sociální sítě (profily) vašich dětí máte přístup?

---

11) Z jakých rizik máte strach, že by vaše dítě mohlo skrze sociální sítě potkat?

---

12) Máte nějakou metodu/prevenci, jak minimalizovat tato rizika? Jakou?

---

13) Jak byste řešili situaci, kdyby vaše dítě prožilo nepříjemný zážitek (obtěžování, kyberšikanu, ...) skrze sociální síť?

---

14) Pokud máte vlastní negativní zkušenost se sociálními sítěmi ve vztahu k dětem, podělte se s ní.

---

15) V čem vidíte přínos pro vaše dítě, že je na sociálních sítích?

---

16) Je něco, co byste uvítali, aby se na škole vašeho dítěte vyučovalo ohledně sociálních sítí?

Příloha 3: Vyplněný dotazník pro děti

DOTAZNÍK – SOCIÁLNÍ SÍŤE

Pohlaví: DÍVKKA CHLAPEC

Jakou třídu navštěvuješ: TŘETÍ ČTVRTÝ PÁTÝ

---

1) Chodíš na tyto sociální sítě?

FACEBOOK	ANO ☐	NE ☒
INSTAGRAM	ANO ☒	NE ☐
YOUTUBE	ANO ☒	NE ☐
LIDÉ.CZ	ANO ☐	NE ☒

JINÉ (JAKÉ) _____

2) Jak často trávíš čas na sociálních sítích (Facebook, YouTube...)?

- a) jsem tam často, i několikrát za den
- b) jednou denně na chvíli
- c) podívám se párkrát za týden
- d) nechodím tam vůbec

3) Máš od rodičů vymezený čas, jak dlouho můžeš být na internetu?

- a) můžu pouze o víkendech nebo o prázdninách
- b) můžu každý den chvíli
- c) můžu každý den, jak dlouho chci
- d) nesmím být vůbec na internetu

4) Když přijdeš na FACEBOOK, co tam nejvíc děláš?

- a) prohlížím si videa nebo fotky kamarádů
- b) dopisují si s kamarády
- c) vyhledávám nové lidi a chci si je přidávat mezi své kamarády
- d) dávám svoje fotky a videa na svojí zeď, aby se všichni mohli podívat
- e) jinou činnost (jakou) facebook nemám

5) Když jdeš na INSTAGRAM, co tam děláš?

- a) prohlížím si fotky a videa (stories) různých lidí
- b) dávám na svůj profil své fotky nebo videa
- c) snažím se, aby mě sledovalo co nejvíce lidí (proto vkládám hodně fotek)
- d) dopisují si s různými lidmi
- e) jinou činnost (jakou) _____

1

DOTAZNÍK – SOCIÁLNÍ SÍŤE

6) Když jsi byl(a) naposledy na YOUTUBE, jaká videa si vyhledal(a)? (můžeš napsat o čem videa byla)

Dívám se jak někdo hraje různé hry, nebo na reddit

7) Vědí tví rodiče, na jaká videa koukáš na YOUTUBE?

- a) Ano a díváme se spolu
- b) Ano, ale dívám se sám
- c) Ano – povídáme si o nich spolu
- d) Myslím si, že neví

8) Pokud navštěvuješ stránku LIDÉ.CZ, je něco, co tě tam opravdu baví?

- a) Vyhledávat a prohlížet nové lidi
- b) Dopisovat si s různými lidmi
- c) Vkládat tam své fotky
- d) Seznamovat se s různými lidmi
- e) Tuto stránku vůbec nenavštěvuji
- f) Něco jiného (napíš
co) *nenavštěvuji LIDÉ.CZ*

9) Představ si situaci:

Na FACEBOOKU si tě do přátel chce přidat někdo, kdo má přezdívku „SLUNÍČKO10“. Co uděláš?

facebook nemám. ale na jeho přátelství bych nereagoval, přidávám si jenom své kamarády

10) Pokud nemá „SLUNÍČKO10“ profilovou fotku, jak podle tebe může vypadat?

nevím, ale může to být kdokoliv (proto bych si ho nepřidal)

DOTAZNÍK – SOCIÁLNÍ SÍTĚ

11) „SLUNÍČKO10“ ti napiše, ať pošleš nějaké fotky, co uděláš?

- a) fotky pošlu (nemám s tím žádný problém)
- b) pokud pošle fotky „SLUNÍČKO10“, tak já je také pošlu
- c) budu si se „SLUNÍČKEM10“ ještě chvíli psát, a pošlu fotky později
- d) nepošlu fotky
- e) jiné _____

12) Co uděláš, když ti „SLUNÍČKO10“ navrhne, že byste mohli jít ven?

- a) když vím, jak vypadá a píšeme si, klidně ven půjdu
- b) chvíli si se „SLUNÍČKEM10“ ještě budu psát, a půjdu ven později
- c) nepůjdu ven
- d) půjdu ven pouze, když se mnou někdo půjde (kamarádi, rodiče,...)

13) Když nebudeš chtít se „SLUNÍČKEM10“ jít ven, ale „SLUNÍČKO10“ tě bude stále přemlouvat a tobě se to nebude líbit, co uděláš?

- a) řeknu to rodičům
- b) řeknu to učitelce
- c) řeknu to kamarádce/kamarádovi
- d) zavolám někde např. policii
- e) neudělám nic, počkám až přestane psát
- f) udělám něco jiného (co? napiš) zablokuju si ho

14) Stala se ti na jakékoli sociální síti (např. Facebooku nebo jiné) nějaká věc, která pro tebe byla hodně nepříjemná? Co jsi s tím udělal(a)? Jak to probíhalo?

Nic nepříjemného se mi nestalo

15) Jak by si pomohl(a) kamarádce/kamarádovi, když by se ti svěřil(a), že jí/mu přes sociální síť někdo slovně nadává, vyhrožuje, nebo nutí do nepříjemných věcí?

Řekl bych ať si o toho nic nedělá a ať ho zablokuje